

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

Socialfonden i siffror 2014

– Projektens deltagare och nytta

Svenska
ESF-rådet

SOCIALFONDEN I SIFFROR 2014

Denna rapport är framtagen av Svenska ESF-rådet med hjälp av Statistiska centralbyrån (SCB) och Apel. Kapitel 1 har skrivits av Lennart Thörn från Svenska ESF-rådet. Kapitel 2 och 3 bygger på statistik från SCB som Maria Håkansson, Karolina Andersson och Therese Hedlund har sammanställt och beskrivit. Kapitel 4 är skrivet av Andreas Sävenstrand från Apel medan det femte kapitlet är framtaget av Lennart Thörn (Svenska ESF-rådet). Redaktör för skriften är Andreas Sävenstrand, Apel.

Svenska
ESF-rådet

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

© 2014 Svenska ESF-rådet och författarna
Svenska ESF-rådet
Liljeholmsvägen 30B
117 61 STOCKHOLM
www.esf.se

Tryck: Elanders 2014
Formgivning (omslag): Svenska ESF-rådet
Formgivning och sättning (inlaga): Enheten för strategiskt stöd, Högskolan i Halmstad och
Arne Orrgård (figurer)

FÖRORD

Nu skriver vi 2014 och en ny programperiod för Europeiska socialfonden har börjat. Projekt i programperioden 2007–2013 kommer att pågå till halvårsskiftet 2015. I denna den femte upplagan av Socialfonden i siffror, som Svenska ESF-rådet tagit fram i samarbete med Statistiska Centralbyrån (SCB) och Apel FoU, presenteras fördjupade uppgifter om projekten och dess deltagare för denna programperiod.

Programutvärderingen har konstaterat att resultaten på individnivå är goda och att avtrycken är mindre på organisations- och strukturnivå. I årets rapport fördjupas den redovisning om deltagarnas anknytning till arbetsmarknaden som påbörjades i fjol och det ges en sammanfattning av och reflektioner kring den studie om förändringar på organisations- och strukturnivå som processtödet för strategisk påverkan och lärande (Spel) presenterade våren 2014.

Vi blickar också framåt och redovisar tankar om hur vi avser att följa upp och utvärdera Socialfonden under programperioden 2014–2020. Vi kan konstatera att vi har ett utvärderings- och uppföljningssystem som fungerar bra i vissa delar men det kan utvecklas, framförallt när det gäller att fånga effekterna av satsningarna.

*Åsa Lindh,
Generaldirektör*

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

KAPITEL 1. FLER OCH BÄTTRE JOBB I EUROPA	7
Drygt 2 300 projekt har beviljats stöd	7
Över 12 miljarder kronor under sju år	10
Socialfondens åtta regioner i Sverige	11
Socialfondens målgrupper i Sverige	12
KAPITEL 2. FAKTA OM PROJEKTEN OCH DESS DELTAGARE....	13
439 000 deltagare i ESF-projekt.....	13
Programområde 1 – kompetensutveckling	15
Jämn könsfördelning i hälften av alla projekt	17
Flest deltagare i åldersgruppen 45–54 år	18
Deltagare alltmer välutbildade	18
Kvinnor mer välutbildade än män.....	20
Västsverige har flest deltagare.....	21
Många nationaliteter representerade.....	22
Mest kompetensutveckling inom Tillverkning och utvinning.....	25
Högutbildade deltagare med specialistkompetens dominerar.....	27
Små arbetsställen sysselsätter flest deltagare	28
Programområde 2 – motverka utanförskap	30
Många deltagare med grundskoleutbildning	31
Många med utländsk bakgrund.....	33
De nordligaste regionerna har flest deltagare i förhållande till befolkningen	37
Deltagarnas försörjning före projektstart	37
KAPITEL 3. VAD HÄNDE SEN?	
DELTAGARNAS SYSSELSÄTTNING EFTER AVSLUTAT PROJEKT...42	
PROGRAMOMRÅDE 1.....	42
Färre etablerade efter projektdeltagande.....	44
PROGRAMOMRÅDE 2.....	46
Majoriteten utan arbete vid projektstart.....	46
Fler etablerade på arbetsmarknaden efter projektdeltagande.....	48
Flest etablerade bland gymnasieutbildade efter avslutat projekt.....	50

Utrikes födda är sämre etablerade än inrikes födda	51
De utan arbete går till ekonomiskt bistånd.....	51
Kvinnor utan arbete har inkomster från vård av barn.....	52
Huvudsaklig inkomstkälla varierar efter ålder.....	52
Inrikes födda utan arbete går oftare till arbetsmarknadspolitiska åtgärder och och förtidspension	54
Arbetsmarknadssituationen för deltagare 1, 2 och 3 år senare	55
KAPITEL 4. REFLEKTIONER OM FÖRÄNDRING GENOM ESF-PROJEKT.....	59
Många ESF-projekt förändrar organisationen – men bara litet	60
Få förändringar kräver samverkan.....	61
Strukturella förändringar ställer andra krav	61
Ett brett program bör inte stöpa alla projekt i samma form	62
KAPITEL 5. UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING PROGRAMPERIODEN 2014–2020.....	65
Uppföljning	65
Utvärdering	67
BILAGA 1. Fakta om statistiken	69
BILAGA 2. Kvantifierade mål och indikatorer för socialfondsprogrammet	73

KAPITEL 1.

FLER OCH BÄTTRE JOBB I EUROPA

Europeiska socialfonden är EU:s viktigaste verktyg för att skapa fler och bättre jobb i Europa. Fonden är lika gammal som det europeiska samarbete som lett fram till EU och instiftades år 1957. Då som nu är målet att minska skillnader i välbefinnande och levnadsstandard mellan EU:s medlemsländer.

Under perioden 2007–2013 uppgår Socialfondens budget till ungefär 690 miljarder kronor runtom i Europa. Sverige har tilldelats 6,2 miljarder kronor och kommer att bidra med minst lika mycket i svensk offentlig medfinansiering.

Arbetet är uppdelat i två olika programområden. Inom programområde 1 (PO 1) kan man söka stöd för projekt som ger bättre förutsättningar för anställda kvinnor och män (egna företagare, medarbetare eller chefer) att möta framtidens arbetsliv. Inom programområde 2 (PO 2) kan man söka stöd för projekt som vänder sig till personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Genom att medverka i något av projekten ska deltagarna öka sina möjligheter att komma in och stanna kvar på arbetsmarknaden.

Drygt 2 300 projekt har beviljats stöd

Under år 2008 beviljades stöd till de första projekten och i mars 2014 fick det sista projektet denna programperiod sitt bifallsbeslut. Att projekt kan få bifallsbeslut efter programperiodens slut beror på att kostnader upp till två år efter 2013 ersätts av Kommissionen.

Den sista utlysningen av programmedel gjordes inom programområde 2 under 2013. Det fanns då möjlighet att ansöka om medel för två typer av projekt; dels förstudier som syftar till att skapa väl underbyggda projektansökningar till det kommande socialfondsprogrammet 2014–2020 och dels projekt som helt eller i delar syftar till att implementera resultat i den reguljära verksamheten.

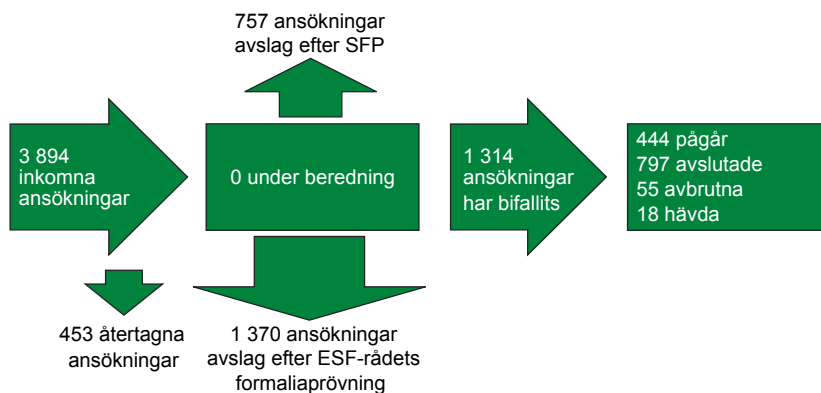
I dessa ansökningsomgångar provades för första gången en förenklad resultatbaserad kostnadsredovisning, så kallad klumpsummemodell. Modellen tillämpas i vissa förstudier och innebär att ett i förväg fastställt schablonbelopp ska täcka projektets kostnader. Om förstudiens mål nås utbetalas hela klumpsumman utan någon ytterligare granskning. Om förstudiens mål inte nås kommer ingenting att utbetalas.

Totalt inkom 611 ansökningar varav 219 beviljades (Tabell 1).

TABELL 1. Antal inkomna respektive beviljade ansökningar från 2013 års ansökningsomgångar

	Förstudier	Varav klumpsummor	Implementeringsprojekt	Totalt
Inkomna ansökningar	558	373	53	611
Varav beviljade	198	130	21	219

Totalt har 2 335 projekt beviljats stöd under programperioden. När en ansökan inkommer gör Svenska ESF-rådet en prövning om ansökan uppfyller de formella kraven som gäller för projekten och de specifika kraven kopplade till den aktuella ansökningsomgången. De projekt som godkänns efter denna prövning lämnas vidare till strukturfondspartnerskapet i respektive region som gör den slutliga prioriteringen av vilka projekt som beviljas. Totalt har 6 855 ansökningar inkommit. Av dem avser 2 961 förprojekteringar och 3 894 ansökningar om genomförandeprojekt. Förprojekteringarna syftar till att förbereda genomförandeprojekt. Sedan 2010 införde alla regioner utom Övre och Mellersta Norrland en ny projektmodell kallad genomförandeprojekt med mobiliseringsfas vilket inneburit få förprojekteringar sedan dess. De resultat som redovisas i denna rapport baseras uteslutande på genomförandeprojekt. Figur 1 visar vad som har hänt med de inkomna ansökningarna om genomförandeprojekt.

FIGUR 1. Antal inkomna ansökningar om genomförandeprojekt och vad som har hänt med dem. SFP = Strukturfondspartnerskapet.¹

¹ Med avbrutet projekt avses ett projekt som inte slutförts och där initiativet kommit från projektägaren. Om stödet till projektet fattats på oriktiga grunder eller om projektägaren inte följer villkoren för beslutet kan ESF-rådet besluta om att häva projektet.

Drygt 750 projekt har avslagits efter prioritering av strukturfondspartnerskapen. Merparten av dem har avslagits till följd av att hela beslutsutrymmet för ansökningsomgången har utnyttjats². Det finns i varje region ett strukturfondspartnerskap vars ledamöter utses av regeringen. Strukturfondspartnerskapen ska bland de ansökningar som godkännts av förvaltande myndighet yttra sig över vilka ansökningar som ska prioriteras. Strukturfondspartnerskapets yttrande ska vara bindande i den förvaltande myndighetens fortsatta handläggning³. Av de 1 314 ansökningar om genomförandeprojekt som bifallits tillhör 649 PO 1 och 665 PO 2. 797 genomförandeprojekt har avslutats varav 522 tillhör PO 1 och 275 tillhör PO 2.

TABELL 2. Antal pågående och avslutade genomförandeprojekt och beviljat stöd i dessa efter sektor ^{4, 5}

Sektor	PO 1		PO 2	
	Antal projekt	Beviljat stöd	Antal projekt	Beviljat stöd
Privat	31,9%	26,4%	8,2%	6,9%
Kommun	29,5%	28,9%	44,3%	39,2%
Ideella organisationer	15,2%	13,9%	22,8%	21,9%
Landsting	12,7%	17,4%	10,5%	12,0%
Ekonomisk Förening	5,9%	4,2%	5,4%	5,0%
Staten	3,8%	7,9%	7,7%	14,6%
Församling	1,0%	1,0%	1,0%	0,5%
Övrig offentlig	0,2%	0,3%	0,2%	0,1%
Totalt	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Inom PO 1 har stöd från ESF-rådet beviljats på 3 470 mnkr till 631 pågående eller avslutade genomförandeprojekt. Motsvarande uppgifter för PO 2 är 3 915 mnkr till 610 genomförandeprojekt. 155 av landets 290 kommuner har varit eller är projektägare till avslutade eller pågående genomförandeprojekt. De organisationer som har flest beviljade projekt är Göteborgs kommun med 37, följt av Arbetsförmedlingen med 29 och Örebro kommun med 15 stycken. Sett till antalet PO 1-projekt dominerar den privata sektorn med 32 procent av beviljade projekt medan den primärkommunala sektorns andel är 29 procent (Tabell 2). Antalet PO

² För varje ansökningsomgång lyser Svenska ESF-rådet ut ett visst belopp som inte kan överskridas.

³ Se SFS 2007:459 Lag om strukturfondspartnerskap.

⁴ I redovisningen för landstingen ingår även region- kommun- och samordningsförbund.

⁵ I posten Övrig offentlig ingår bland annat Allmänna arvsfonden, stiftelser och vissa folkhögskolor.

2-projekt domineras av den primärkommunala sektorn med 44 procent av genomförandeprojekten.

Ser man istället till hur stödet har fördelats blir bilden delvis en annan. Arbetsförmedlingen är den organisation som fått det största beviljade stödet med 338 mnkr, följt av Stockholms kommun med 206 mnkr, Göteborgs kommun med 182 mnkr, Örebro kommun med 167 mnkr och Försäkringskassan med 157 mnkr. Tar man hänsyn till kommunernas storlek och ser på stödet per invånare i kommunen är det istället Bräcke kommun som är den största stödmottagaren med 3 650 kronor per invånare, följt av Lycksele med 2 650 kronor per invånare och Vårgårda med 2 300 kronor per invånare.

Inom PO 1 är det den primärkommunala sektorn som beviljats störst stöd med 29 procent följt av den privata sektorn med 26 procent (Tabell 2). Inom PO 2 har 39 procent av det beviljade stödet gått till den kommunala sektorn, 22 procent till ideella organisationer och 15 procent till statliga sektorn.

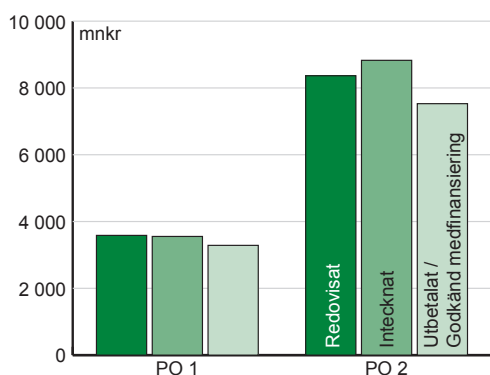
Över 12 miljarder kronor under sju år

Som framgått ovan är den totala ramen för Socialfonden 12,4 miljarder kronor under perioden 2007–2013. Av dessa är 0,5 miljarder avsatta för administration och resterande del till projektverksamhet varav 3,6 miljarder kronor för PO 1 och 8,4 miljarder kronor för PO 2.

I PO 1 utbetalar ESF-rådet både stödet från EU och den svenska medfinansieringen. I PO 2 utbetalar ESF-rådet stödet från EU medan medfinansieringen kommer från

andra offentliga finansiärer i de enskilda projekten.

Eftersom projekten endast i undantagsfall förbrukar hela det beviljade stödet måste Svenska ESF-rådet bevilja mer medel än den totala ramen för programmet. Hur stor denna överinteckning⁶ behöver vara följs kontinuerligt eftersom det är en mycket viktig komponent i pro-

FIGUR 2. Mängd medel i de två programområdenas finansiella ram, hur mycket som intecknats och hur mycket som har utbetalats och godkänts av medfinansieringen (miljoner kronor).

⁶ Med intecknat avses utbetalat stöd samt godkänd medfinansiering i avslutade, hävda och avbrutna projekt samt beviljat ESF-stöd och planerad medfinansiering i pågående projekt.

gramgenomförandet. Till och med mars 2014 har återflödet varit 17 procent i PO 1 och 30 procent i PO 2.

Figur 2 visar läget i programgenomförandet till och med april 2014. Figuren visar att inteckningsgraden i PO 1 är 99 procent medan den i PO 2 uppgår till 106 procent. För programområde 1 är bedömningen att det slutliga intecknandet kommer att hamna just under 99 procent medan det i PO 2 beräknas bli nära 100 procent.

Socialfondens åtta regioner i Sverige

Programmedlen fördelas ut till de åtta regioner som ansvarar för genomförandet enligt en fördelningsmodell. 777 miljoner kronor (10 procent) av programmedlen är reserverade för nationella projekt. Figur 3 visar tilldelningen per region.

Socialfondens målgrupper i Sverige

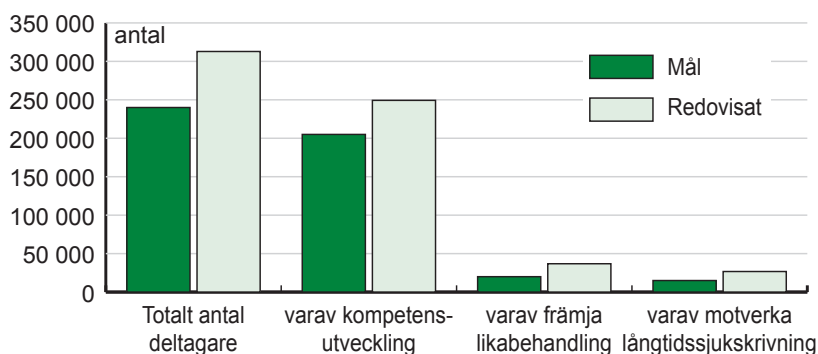
I det svenska programmet för Socialfonden finns mål för antalet deltagare i respektive programområde totalt och fördelat på underkategorier. I PO 1 är målet totalt 240 000 deltagare varav 205 000 i projekt inriktade mot kompetensutveckling för att möta nya krav i arbetslivet, 20 000 i projekt som syftar till att motverka diskriminering och främja likabehandling

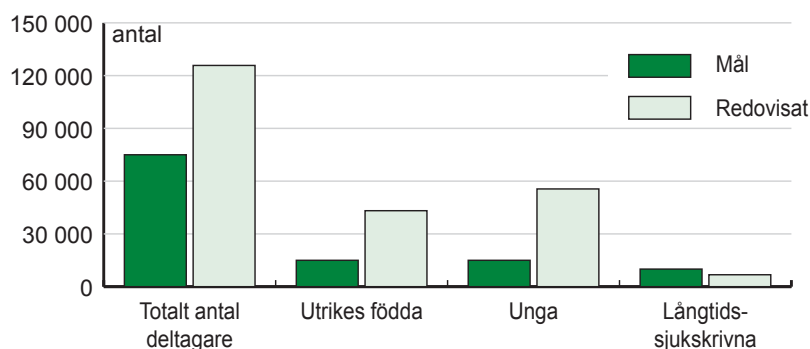
FIGUR 3. Regional fördelning av programmedel, miljoner kronor.

samt 15 000 deltagare i projekt som bidrar till att öka kunskapen om hur långtidssjukskrivningar kan undvikas (Figur 4).

Av figur 4 framgår också att samtliga deltagarmål i PO 1 har nåtts. Totalt har 313 000 personer deltagit i kompetensutvecklingsprojekt.

FIGUR 4. Deltagarmål och redovisade deltagare i programområde 1.

FIGUR 5. Deltagarmål och redovisade deltagare i programområde 2.

I PO 2 är det totala deltagarmålet 75 000 och dessutom finns mål om att minst 15 000 deltagare ska vara utrikes födda, 15 000 deltagare ska vara ungdomar och 10 000 långtidssjukskrivna deltagare (Figur 5). Till skillnad mot PO 1 är det totala antalet inte summan av delmålen eftersom samma deltagare kan ingå i samtliga kategorier.

För PO 2 är samtliga deltagarmål uppnådda utom målet för långtidssjukskrivna deltagare. Antalet redovisade långtidssjukskrivna deltagare är i nuläget lågt i förhållande till målet och det är inte troligt att målet kommer att nås.

KAPITEL 2.

FAKTA OM PROJEKTEN OCH DESS DELTAGARE

I detta kapitel redovisar Statistiska Centralbyrån (SCB) sammanställda uppgifter om deltagarna i Socialfondens olika projekt år 2007 till 2013. Uppgifterna baseras på de personer som har rapporterats som deltagare i något eller några av de olika genomförandeprojekten till och med mars 2014. Mer fakta om statistiken ges i Bilaga 1. I Bilaga 2 finns en uppräknings av samtliga kvantifierade mål och indikatorer i Socialfondsprogrammet 2007–2013 samt hänvisningar till vidare läsning.

439 000 deltagare i ESF-projekt

Drygt 439 000 personer har deltagit eller deltar i något av de olika genomförandeprojekten inom ramen för Socialfonden (Tabell 3). Totalt sett är det något fler kvinnor än män som deltar, 55 procent kvinnor och 45 procent män. Inom Programområde 1 (PO 1) återfinns en övervägande andel kvinnor medan könsfördelningen är något jämnare inom Programområde 2 (PO 2), dock med en liten övervikt på män.

Den typiska kvinnliga deltagaren inom PO 1 är 44 år, inrikes född med inrikes födda föräldrar och boende i Västsverige. Hon är högskoleutbildad och arbetar inom Vård och omsorg. Hennes årsinkomst är mellan 200 000 kr och 299 999 kr. Den typiske manliga deltagaren inom PO 1 är 43 år, inrikes född med inrikes födda föräldrar och boende i Västsverige. Han är gymnasieutbildad och arbetar inom Tillverkning och utvinning. Hans årsinkomst är mellan 350 000 kr och 499 999 kr.

Den typiska kvinnliga deltagaren inom PO 2 är som i PO 1 inrikes född med inrikes födda föräldrar och boende i Västsverige. Hon är däremot yngre, 32 år, och har som högst en gymnasieutbildning. Den typiska manliga deltagaren inom PO 2 är 30 år. Han har liksom den typiska kvinnliga deltagaren i PO 2 gymnasiet som högsta utbildning och kommer från Västsverige och är inrikes född med inrikes födda föräldrar.

TABELL 3. Antal och andel personer som deltagit i Socialfondens projekt t.o.m. 31 mars 2014

	Programområde 1		Programområde 2	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Kvinnor	177 631	56,8	58 796	46,6
Män	134 256	42,9	61 683	48,8
Uppgift saknas	853	0,3	5 799	4,6
Totalt	312 740	100	126 278	100

Tabell 4 visar antalet personer som från och med år 2008 har deltagit i Socialfondens projekt. Varje person räknas till det år hon eller han startar i ett projekt. Andelen kvinnor och män i de olika projekten har förändrats över tid. De senaste tre åren har det funnits fler kvinnor än män bland deltagarna inom PO 1 och förra året var 64 procent av deltagarna kvinnor. Trenden ser likartad ut för 2014. Inom PO 2 är könsfördelningen jämn. Vissa år har antalet kvinnor varit något fler och andra år har männen övervägt.

TABELL 4. Antal deltagare som startat i Socialfondens projekt, fördelat efter startår och kön, PO 1 och PO 2⁷

Programområde 1							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kvinnor	4 178	19 553	29 180	43 687	48 764	30 240	2 029
Män	1 929	21 410	31 800	31 336	29 369	16 808	1 604
Uppgift saknas	52	107	153	139	247	132	23
Totalt	6 159	41 070	61 133	75 162	78 380	47 180	3 656

Programområde 2							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kvinnor	2 877	7 729	10 051	10 595	14 815	11 804	925
Män	3 017	8 675	11 154	10 885	14 627	12 366	959
Uppgift saknas	18	35	43	1 598	2 489	1 593	23
Totalt	5 912	16 439	21 248	23 078	31 931	25 763	1 907

⁷ Siffrorna för år 2014 speglar antalet deltagare som har rapporterats till SCB fram till och med den 31 mars 2014.

I tabeller och figurer som redovisar siffror gällande PO 1 och 2 ingår inte de personer för vilka SCB saknar uppgifter om. För PO 1 handlar det om 853 personer medan det inom PO 2 är 5 799 personer (se Bilaga 1).

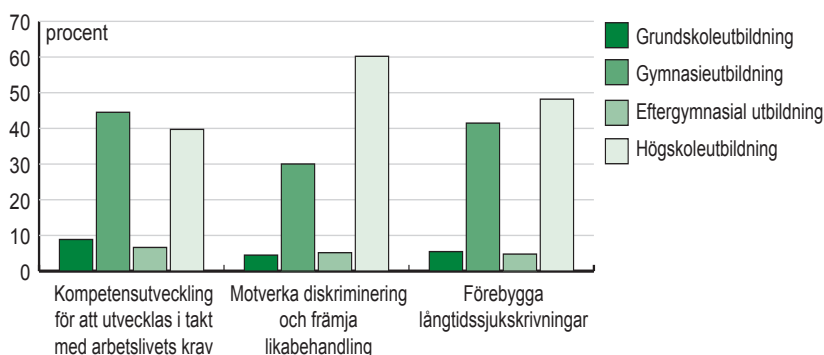
Programområde 1– kompetensutveckling

Inom programområde 1 (PO 1) återfinns projekt som har som mål att ge bättre förutsättningar för anställda att möta framtidens arbetsliv. Dessa projekt delas in i tre olika inriktningar. Kompetensutveckling för att utvecklas i takt med arbetslivets krav är den klart dominerande inriktningen (se Tabell 5). Bland kvinnor är andelen deltagare inom denna inriktning 76 procent, vilket är en ökning med två procentenheter jämfört med föregående år. Bland männen återfinns 84 procent av deltagarna inom denna inriktning, vilket är en ökning på en procentenhet jämfört med året innan.

TABELL 5. Antal och andel deltagare 2008–2014 inom PO 1:s inriktningar fördelade efter kön

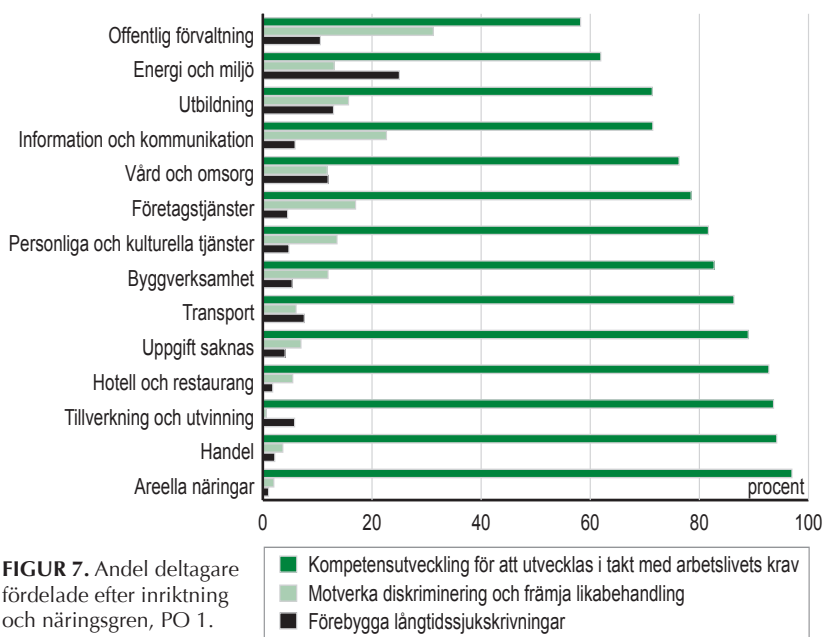
	Kvinnor		Män	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Kompetensutveckling för att utvecklas i takt med arbetslivets krav	135 198	76	113 393	84
Motverka diskriminering och främja likabehandling	24 220	14	12 476	9
Förebygga långtidssjukskrivningar	18 213	10	8 387	6
Totalt	177 631	100	134 256	100

Figur 6 visar deltagarnas utbildningsnivå inom de olika projektinriktningarna. Inom inriktningen Kompetensutveckling har flest deltagare (45 procent) gymnasieutbildning som högsta utbildningsnivå. Inom inriktningarna fokuserade på att Motverka diskriminering och främja likabehandling samt Förebygga långtidssjukskrivningar har flest deltagare (60 respektive 48 procent) en högskoleutbildning.

FIGUR 6. Deltagare inom PO 1:s inriktningar, fördelade efter utbildning.

Fördelningen av deltagare inom de olika projektrinriktningarna skiljer sig något åt beroende på vilken bransch deltagaren arbetar inom. Figur 7 visar att oavsett bransch återfinns flest deltagare inom inriktningen Kompetensutveckling. Areella näringar är den bransch som har högst andel deltagare inom just Kompetensutveckling (96 procent) medan lägst andel deltagare inom denna inriktning återfinns inom Offentlig förvaltning (58 procent). Inom Offentlig förvaltning är dock fördelningen av deltagare från de olika projektrinriktningarna mest jämn. Jämfört med förra året är fördelningen relativt oförändrad inom branscherna.

FIGUR 7. Andel deltagare fördelade efter inriktning och näringsgren, PO 1.

Jämn könsfördelning i hälften av alla projekt

Tabell 6 visar att könsfördelningen är jämn i hälften av alla projekt (Övriga). År 2014 har 28 procent av projekten en kvinnodominans, vilket är en ökning med en procentenhet jämfört med föregående år. Även andelen projekt med mansdominans har ökat med en procentenhet jämfört med året innan och uppgår idag till 22 procent.

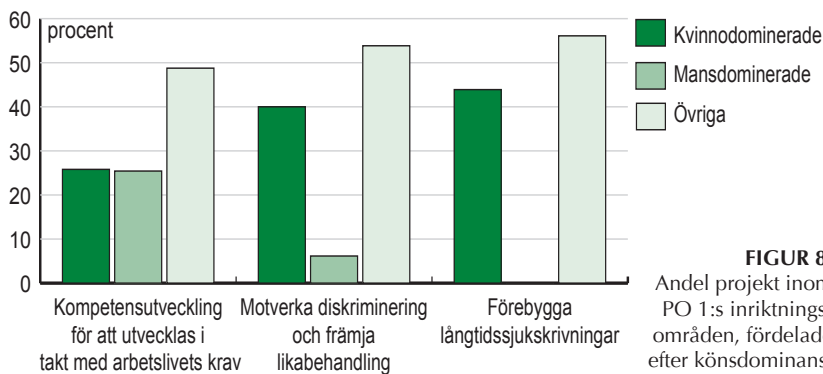
TABELL 6. Antal och andel pågående och avslutade projekt med kvinno- respektive mansdominans⁸, PO 1

	2011		2012		2013		2014	
	Antal projekt	Andel	Antal projekt	Andel	Antal projekt	Andel	Antal projekt	Andel
Kvinnodominans	78	20	129	25	171	27	180	28
Mansdominans	111	29	123	23	134	21	138	22
Övriga	198	51	276	52	322	52	314	50
Totalt	387	100	528	100	627	100	632	100

Alla projektinriktningar domineras av projekt med en jämn könsfördelning (Övriga), vilket framgår av Figur 8. De kvinnodominerade projekten återfinns främst inom inriktningen Förebygga långtidssjukskrivningar. Inom denna inriktning finns inga mansdominerade projekt. Inom Kompetensutveckling återfinns en lika stor andel kvinnodominerade som mansdominerade projekt.

Ser man till fördelningen mellan unga och äldre inom PO 1:s projekt finner man endast ett projekt där unga i åldern 15 till 24 år står för minst 75 procent av deltagarna.

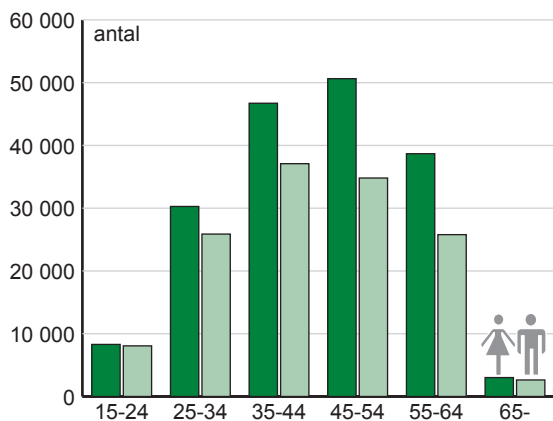
⁸ Med dominans menas att minst 75 procent av deltagarna tillhör ettdera könet.

FIGUR 8. Andel projekt inom PO 1:s inriktningsområden, fördelade efter könsdominans.

Flest deltagare i åldersgruppen 45–54 år

Medelåldern bland den förvärvsarbetande befolkningen i riket (16–64 år) var 41 år under år 2012. För deltagarna inom PO 1 är medelåldern vid projektstart 44 år. Figur 9 visar att inom alla åldersgrupper finns det fler kvinnliga deltagare än manliga. Procentuellt sett hittas de största könsskillnaderna inom åldersgruppen 55–64 år, där kvinnorna står för 60 procent, rätt följt av åldersgruppen 45–54 år med 59 procent kvinnor. Flest antal deltagare totalt återfinns i åldersgruppen 45–54 år.

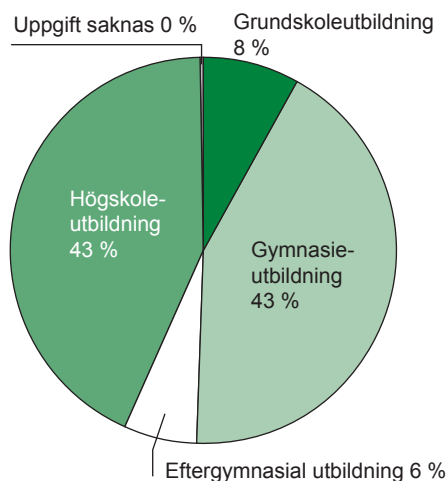

FIGUR 9. Antal deltagare fördelade efter ålder och kön, PO 1.

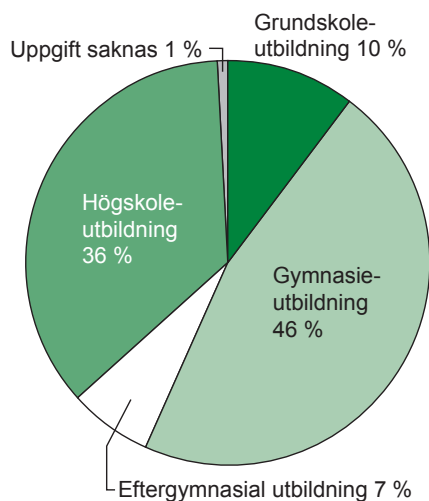
Deltagare alltmer välutbildade

Figur 10 visar att 43 procent av deltagarna inom PO 1 är högskoleutbildade, vilket är en ökning på en procentenhet från föregående år. Andelen deltagare med högst gymnasieutbildning är oförändrad jämfört med förra året. Detta visar att de deltagare som kommer in i projekt är alltmer välutbildade. Deltagarna inom PO 1 är överlag mer välutbildade än befolkningen i riket som helhet (se Figur 11). Bland den förvärvsarbetande befolk-

ningen i åldern 25 till 64 år var andelen individer med högskoleutbildning som högsta utbildningsnivå 36 procent år 2012, vilket är 7 procentenheter lägre än bland deltagarna inom PO 1. Bland befolkningen i riket ses en ökning på en procentenhet av individer med högskoleutbildning jämfört med förra året. Samtidigt har andelen individer med högst gymnasieutbildning minskat med en procentenhet i denna grupp till 46 procent.

FIGUR 10. Andel deltagare fördelade efter utbildningsnivå, PO 1.

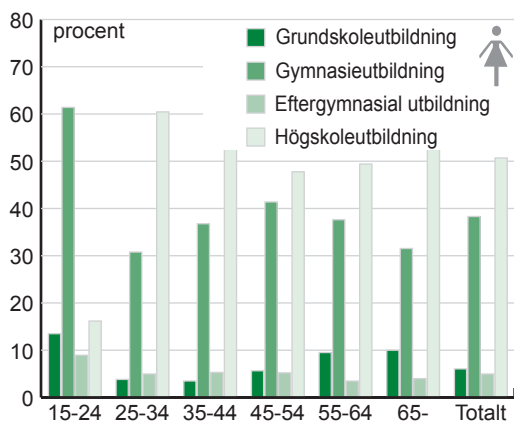

FIGUR 11. Andel förvärsarbetande i riket fördelade efter utbildningsnivå, 25–64 år⁹.

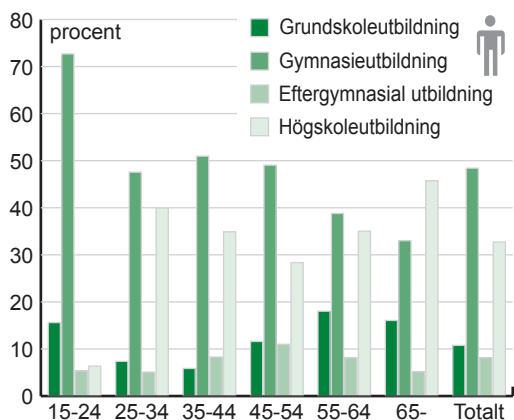
⁹ Uppgifterna är hämtade från Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS, avseende årgång 2012.

Kvinnor mer välutbildade än män

Kvinnliga deltagare inom PO 1 har generellt en högre utbildningsnivå än de manliga deltagarna. Figur 12 visar att inom samtliga åldersgrupper, förutom den yngsta (15-24 år), har de flesta kvinnor en högskoleutbildning. Bland männen är gymnasieutbildning den vanligast förekommande utbildningsnivån i alla åldersgrupper förutom för de över 65 år, där andelen högskoleutbildade överväger.

FIGUR 12. Andel kvinnor fördelade efter utbildningsnivå och ålder, PO 1.

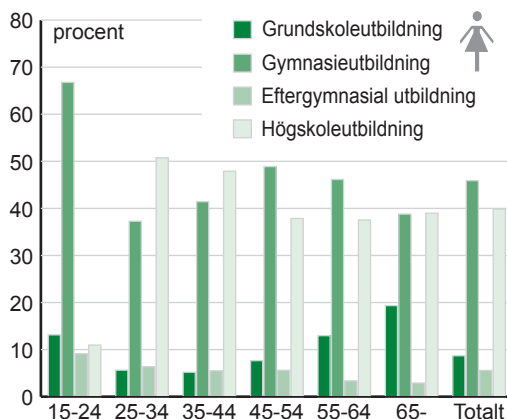

FIGUR 13. Andel män fördelade efter utbildningsnivå och ålder, PO 1.

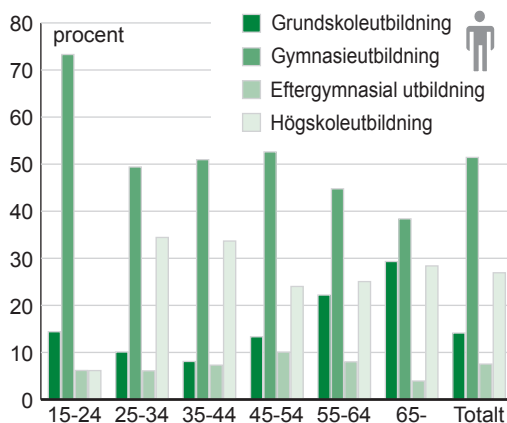
Kvinnor i PO 1 har generellt sett en högre utbildningsnivå än kvinnliga förvärvsarbetande i riket (se Figur 12 och 14). Inom PO 1 har 51 procent av kvinnorna lägst en högskoleutbildning medan motsvarande siffra bland samtliga förvärvsarbetande kvinnor i riket är 40 procent. Även bland männen har deltagare inom PO 1 en högre utbildningsnivå än samtliga manliga förvärvsarbetande i riket (se Figur 13 och 15). 33 procent av män-

nen inom PO 1 har lägst en högskoleutbildning, medan motsvarande siffror för män i riket är 27 procent.

FIGUR 14. Andel kvinnor fördelade efter utbildningsnivå och ålder, förvärvsarbetande i riket¹⁰.

FIGUR 15. Andel män fördelade efter utbildningsnivå och ålder, förvärvsarbetande i riket¹¹.

Västsverige har flest deltagare

Störst andel av rikets PO 1-deltagare (25 procent) återfinns i Västsverige, följt av Stockholm (19 procent) och Sydsverige (18 procent). Lägst andel deltagare är boende i Mellersta Norrland (3 procent). Kartan (Figur 16) visar antalet deltagare i förhållande till befolkningen i respektive region. Detta ger en mer rättvis bild av hur deltagarna är fördelade över landet eftersom storleken på befolkningen skiljer sig kraftigt åt mellan olika regioner. Västsverige är den region med flest deltagare i förhållande till befolkningen, 414 deltagare per 10 000 invånare. Lägst siffra återfinns i Östra Mellansverige med 261 del-

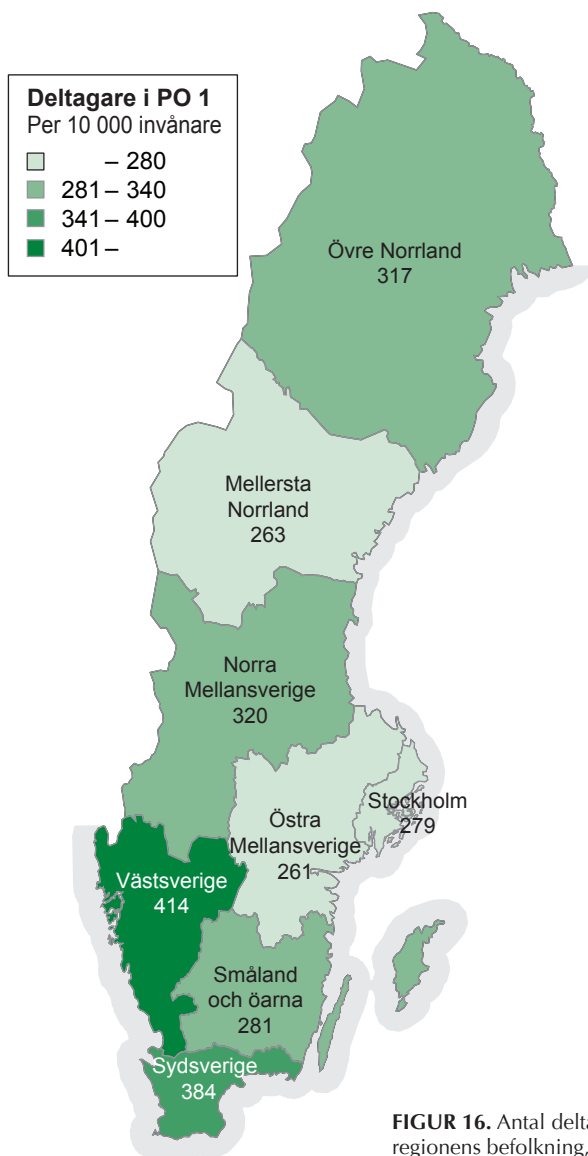
¹⁰ Uppgifterna är hämtade från Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS, avseende årgång 2012.

¹¹ Uppgifterna är hämtade från Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS, avseende årgång 2012.

tagare per 10 000 invånare. Även förra året hade Västsverige flest deltagare i förhållande till befolkningen. Stockholm hade då minst antal deltagare i förhållande till regionens befolkning.

Många nationaliteter representerade

Bland alla deltagare inom PO 1 hade knappt 16 procent utländsk bakgrund, det vill säga att de antingen är födda utomlands eller att de är inrikes födda men att båda föräldrarna är födda utanför Sverige. Majoriteten av de

FIGUR 16. Antal deltagare i förhållande till regionens befolkning, PO 1.

med utländsk bakgrund inom PO 1 är dock födda utomlands. I riket som helhet är det drygt 17 procent av de förvärvsarbetande som har utländsk bakgrund och även i denna grupp dominerar de utrikes födda (se Tabell 7).

TABELL 7. Antal och andel deltagare inom PO 1 samt förvärvsarbetande i riket fördelade efter bakgrund och kön

	Antal		Andel		Andel i riket	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
PERSON MED UTLÄNSK BAKGRUND						
Utrikes född	22 325	17 128	7,2	5,5	6,8	7,4
Inrikes född med två utrikes födda föräldrar	5 101	4 449	1,6	1,4	1,5	1,6
PERSON MED SVENSK BAKGRUND						
Inrikes född med en utrikes och en inrikes född förälder	12 808	9 568	4,1	3,1	3,5	3,7
Inrikes född med två inrikes födda föräldrar	137 397	103 111	44,1	33,1	36,1	39,5

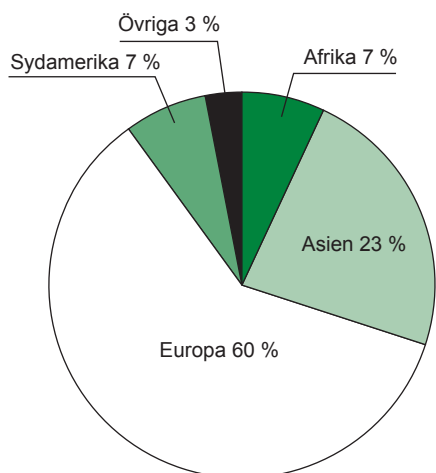
De utrikes födda deltagarna inom PO 1 representerar 177 länder och de fem vanligast förekommande födelseländerna är:

- Finland – 16 procent av de utrikes födda deltagarna
- Bosnien-Hercegovina – 7 procent av de utrikes födda deltagarna
- Jugoslavien¹² – 7 procent av de utrikes födda deltagarna
- Iran – 6 procent av de utrikes födda deltagarna
- Polen – 5 procent av de utrikes födda deltagarna

I riket som helhet finns 204 länder representerade bland de förvärvsarbetande. Störst andel av dessa individer är födda i Finland (11 procent), följt av Irak (7 procent), Polen (6 procent), Jugoslavien¹³ (6 procent) och Iran (5 procent).

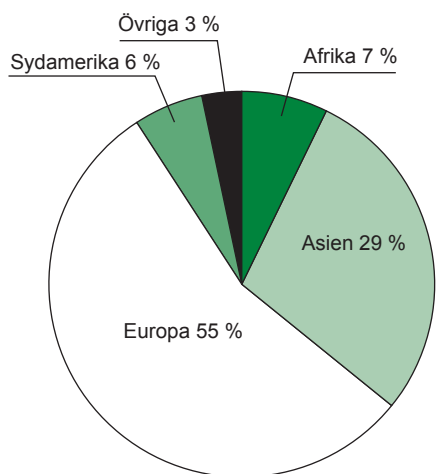
¹² Avser det land som existerade vid individens födelse.

¹³ Avser det land som existerade vid individens födelse.

FIGUR 17. Andel utrikes födda fördelade efter världsdel, PO 1¹⁴.

Av de utrikes födda deltagarna inom PO 1 är 60 procent födda inom Europa (se Figur 17), följt av Asien (23 procent). Liknande siffror finns för de utrikes födda förvärvsarbetande i riket som helhet (se Figur 18). Där är 55 procent födda inom Europa och 29 procent i Asien. Sammantaget kan konstateras att en majoritet av deltagarna inom PO 1 har svensk bakgrund och att av de knappt 13 procent som är födda utanför Sverige kommer majoriteten från Europa.

FIGUR 18. Andel utrikes födda bland de förvärvsarbetande i riket fördelade efter världsdel^{15, 16}.

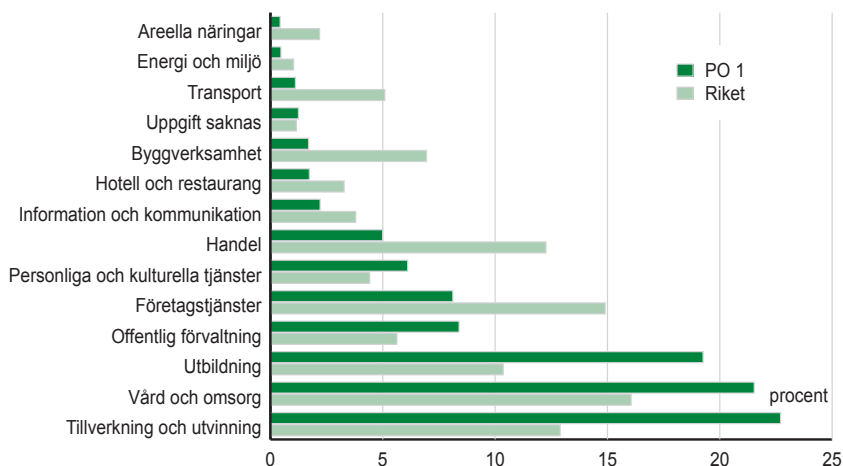
¹⁴ I Övriga ingår personer födda i Nordamerika, Oceanien, Sovjetunionen samt de för vilka SCB saknar uppgift om födelseland.

¹⁵ Uppgifterna är hämtade från Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS, avseende årgång 2012.

¹⁶ I Övriga ingår personer födda i Nordamerika, Oceanien, Sovjetunionen samt de för vilka SCB saknar uppgift om födelseland.

Mest kompetensutveckling inom Tillverkning och utvinning

Deltagare inom PO 1 finns representerade inom alla branscher (se Figur 19). Den bransch som har flest deltagare är Tillverkning och utvinning (23 procent), följt av Vård och omsorg (22 procent) och Utbildning (19 procent). Inom branscherna Tillverkning och utvinning samt Utbildning återfinns de största skillnaderna jämfört med riket som helhet då det finns en överrepresentation av deltagare inom PO 1 i dessa branscher. På riksnivå är Vård och omsorg den bransch som har högst andel förvärvsarbetande (16 procent), följt av Företagstjänster (15 procent).

FIGUR 19. Andel deltagare i PO 1 samt förvärvsarbetande i riket fördelade efter branschtillhörighet^{17, 18}.

Tillverkning och utvinning är den bransch där flest deltagare inom PO 1 arbetar. Inom denna bransch finns den högsta andelen män och den sysselsätter nära hälften av alla manliga deltagare. De kvinnliga deltagarna inom PO 1 arbetar främst inom Vård och omsorg samt Utbildning. Inom dessa två branscher återfinns över hälften av alla kvinnliga deltagare (se Tabell 8).

¹⁷ Uppgifterna gällande förvärvsarbetande är hämtade från Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS, avseende årgång 2012.

¹⁸ I denna redovisning är branscherna Företagstjänster, Fastighetsverksamhet samt Kreditinstitut och försäkringsbolag sammanslagna till branschen Företagstjänster.

TABELL 8. Deltagare i PO 1 fördelade efter bransch och kön

	Kvinnor	Män	Totalt
Tillverkning och utvinning	5,0	17,7	22,7
Vård och omsorg	18,0	3,5	21,5
Utbildning	14,6	4,7	19,3
Offentlig förvaltning	5,3	3,1	8,4
Företagstjänster	4,2	3,9	8,1
Personliga och kulturella tjänster	3,9	2,2	6,1
Handel	2,5	2,5	5,0
Information och kommunikation	0,9	1,3	2,2
Hotell och restaurang	1,1	0,6	1,7
Byggverksamhet	0,2	1,5	1,7
Transport	0,3	0,8	1,1
Energi och miljö	0,1	0,3	0,5
Areella näringar	0,1	0,3	0,4
Uppgift saknas	0,7	0,6	1,2
Totalt	57,0	43,0	100

De flesta deltagarna inom PO 1 återfinns år 2014 inom offentlig sektor (49 procent). Vid tidigare års sammanställningar har andelen deltagare varit störst inom den privata sektorn. År 2011 återfanns så mycket som 60 procent av deltagarna inom privat sektor. Denna siffra har sedan minskat över tiden och idag återfinns endast 46 procent av deltagarna inom denna sektor. Eftersom redovisningen i Tabell 9 avser ackumulerade siffror innebär detta att de deltagare som tillkommer främst är anställda inom offentlig sektor. Inom riket som helhet återfinns en majoritet av de förvärvsarbetande inom privat sektor (68 procent). Fördelningen av förvärvsarbetande mellan privat och offentlig sektor är oförändrad jämfört med förra året, men tendensen tidigare år har varit att skillnaderna ökar och att andelen förvärvsarbetande inom privat sektor blir högre.

TABELL 9. Andelen deltagare i PO 1 samt förvärvsarbetande i riket fördelade efter sektor

	2011		2012		2013		2014	
	PO 1	Riket	PO 1	Riket	PO 1	Riket	PO 1	Riket
Privat sektor	60	66	53	67	48	68	46	68
Offentlig sektor	35	30	42	30	46	29	49	29
Ideell sektor	3	2	3	2	3	2	3	2
Ekonomisk förening	1	1	1	1	1	1	1	1
Uppgift saknas	1	1	1	0	1	0	1	0
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100

Högtbildade deltagare med specialistkompetens dominerar

Tabell 10 visar att kvinnliga deltagare inom PO 1 främst arbetar inom yrkesområdena Service-, omsorgs- och försäljningsarbete samt Arbete som kräver teoretisk specialistkompetens (27 procent vardera). En femtedel av kvinnorna arbetar inom Arbete som kräver kortare högskoleutbildning. En jämförelse med riket som helhet visar liknande resultat då 31 procent av de förvärvsarbetande kvinnorna arbetar inom Service-, omsorgs- och försäljningsarbete. Något fler förvärvsarbetande kvinnor återfinns inom Arbete som kräver kortare högskoleutbildning (21 procent) än Arbete som kräver teoretisk specialistkompetens (20 procent). Precis som föregående år är deltagare inom PO 1 överrepresenterade inom Ledningsarbete och underrepresenterade inom Kontors- och kundservicearbete jämfört med förvärvsarbetande kvinnor i riket som helhet.

De manliga deltagarna inom PO 1 arbetar inom andra yrkesområden än de kvinnliga dito. Den högsta andelen män arbetar inom Process- och maskinoperatörsarbete eller transportarbete (21 procent), följt av Arbete som kräver teoretisk specialistkompetens (20 procent) och Arbete som kräver kortare högskoleutbildning (18 procent). Bland förvärvsarbetande män i riket som helhet arbetar män främst inom Arbete som kräver teoretisk specialistkompetens, Arbete som kräver kortare högskoleutbildning samt Hantverksarbete inom byggverksamhet och tillverkning (17 procent vardera).

Knappt en fjärdedel av alla deltagare inom PO 1 arbetar inom yrken som kräver teoretisk specialistkompetens, vilket är 9 procentenheter högre än för befolkningen i riket. Deltagarna inom PO 1 kännetecknas således av högtbildade personer med en specialistkompetens.

TABELL 10. Andel deltagare i PO 1 samt andel anställda av befolkningen¹⁹, fördelade efter yrkesområde och kön

	Deltagare i PO 1		Befolkningen 16–64 år	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Service-, omsorgs- och försäljningsarbete	27	9	31	10
Arbete som kräver teoretisk specialistkompetens	27	20	20	17
Arbete som kräver kortare högskoleutbildning	20	18	21	17
Kontors- och kundservicearbete	8	4	11	5
Ledningsarbete	8	10	4	8
Process- och maskinoperatörsarbete, transportarbete	4	21	3	15
Arbete utan krav på särskild yrkesutbildning	4	3	6	5
Hantverksarbete inom byggverksamhet och tillverkning	1	11	1	17
Arbete inom jordbruk, trädgård, skogsbruk och fiske	0	1	0	1
Militärt arbete	0	0	0	1
Uppgift saknas	2	2	3	5
Totalt	100	100	100	100

Små arbetsställen sysselsätter flest deltagare

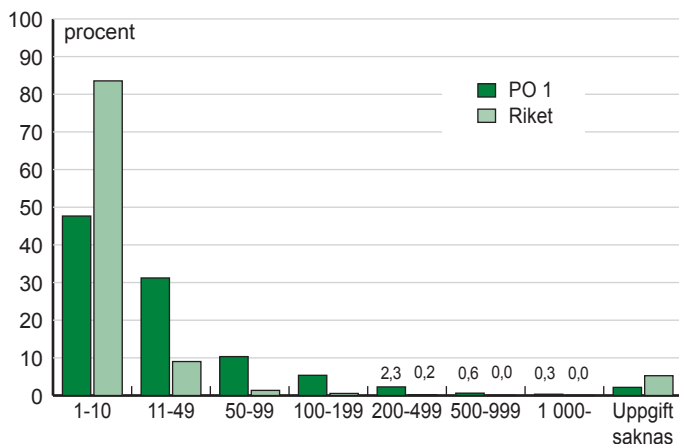
Bland deltagarna inom PO 1 är det vanligast att vara anställd på ett arbetsställe med 11-49 anställda (28 procent). Tabell 11 visar att denna storlek på arbetsställe även är vanligast bland förvärvsarbetande i riket. Arbetsställen med 1-10 anställda är underrepresenterade inom PO 1 jämfört med riket.

TABELL 11. Deltagare i PO 1 och förvärvsarbetande i riket fördelade efter storlek på arbetsstället

	Antal anställda							Uppgift saknas
	1-10	11-49	50-99	100-199	200-499	500-999	1000–	
Andel deltagare i PO 1	13	28	17	14	9	4	10	5
Andel förvärvsarbetande i riket	25	27	13	10	8	4	8	5

¹⁹ Uppgifterna är hämtade från Yrkesregistret och avser andelen anställda i riket år 2012.

Figur 20 visar att knappt hälften av alla arbetsställen representerade inom PO 1 har 1-10 anställda medan 31 procent har mellan 11 och 49 anställda. Detta visar att det främst är mindre arbetsställen som kompetensutvecklar sin personal med hjälp av Socialfondens projekt. En jämförelse med riket visar att en klar majoritet av alla rikets arbetsställen har 1-10 anställda. Vidare kan konstateras att arbetsställen representerade inom PO 1 är kraftigt överrepresenterade gällande arbetsställen med 11 anställda eller fler.

FIGUR 20. Andel arbetsställen inom PO 1 samt i riket, fördelade efter antal anställda.

Tabell 12 visar att 29 procent av deltagarna inom PO 1 har en årsinkomst på mellan 350 000 kr och 499 999 kr. Det är 3 procentenheter fler jämfört med andelen deltagare inom detta inkomstintervall föregående år, ett år då flest deltagare fanns inom inkomstspannet 200 000 kr till 299 999 kr. Förvärvsinkomsten är över lag högre bland deltagare inom PO 1 jämfört med den förvärvsarbetande befolkningen i riket. Undantaget är individer som tjänar mer än 500 000 kr per år, där andelen är högre bland förvärvsarbetande i riket som helhet. Kvinnliga deltagare är överrepresenterade i de lägsta inkomstgrupperna. Samma förhållande råder inom riket som helhet.

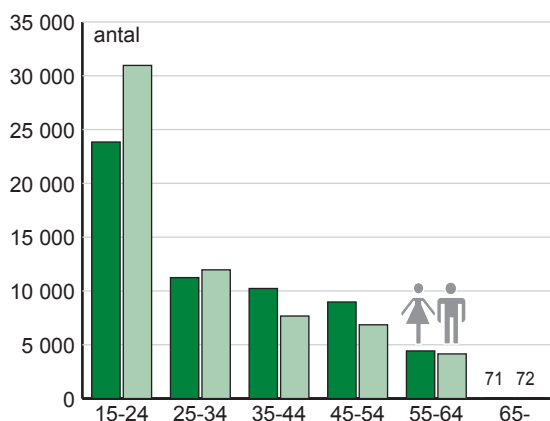
TABELL 12. Förvärvsinkomst år 2012 för deltagare PO 1 samt förvärvsarbetande i riket fördelat efter kön

	PO 1			Riket		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
0–199 999	17	12	15	27	19	23
200 000–299 999	35	16	27	34	20	27
300 000–349 999	20	21	20	16	17	16
350 000–499 999	22	38	29	17	29	23
500 000–	5	14	9	6	15	11
Totalt	100	100	100	100	100	100

Programområde 2 – motverka utanförskap

Programområde 2 (PO 2) har till skillnad från programområde 1 (PO 1) fokus på personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Detta innebär att syftet med att delta i något av projekten är att deltagandet ska medverka till att öka möjligheterna för personerna att komma in och stanna på arbetsmarknaden.

Inom PO 2 finns en koncentration av unga deltagare (se Figur 21), sammanlagt är 45 procent av deltagarna i åldern 15–24 år. En andel som ökat något under det senaste året. Det är framför allt männen som är unga, hälften av alla deltagande män är mellan 15 och 24 år. De unga kvinnorna är inte lika dominerande även om åldersgruppen 15–24 år är klart störst även för kvinnliga deltagare. I de två yngsta åldersgrupperna är männen fler än kvinnorna, medan i grupperna 35 år och äldre är kvinnorna fler.

FIGUR 21. Antal deltagare fördelade efter ålder och kön, PO 2.

Den tydliga ungdomsdominansen visar sig också när man fördelar andelen unga och äldre i de 505 projekten som redovisat deltagare inom PO 2. Tabell 13 visar att nästan vart fjärde projekt (totalt 117 stycken) domineras av ungdomar, det vill säga projekt där minst 75 procent av deltagarna är mellan 15 och 24 år. Ungdomsdominansen är något högre än föregående år. Inget av projekten inom PO 2 domineras av personer som är 55 år och äldre men 40 projekt (8 procent) saknar deltagare i åldern 15–24 år.

TABELL 13. Antal och andel pågående och avslutade projekt med ungdoms- respektive äldredominans, PO 2

	Antal projekt	Andel
Ungdomsdominans	117	23
Äldredominans	0	0
Övriga	388	77
Totalt	505	100

I Tabell 3 redovisades en övervikt av andelen män i PO 2. Detta till trots är antalet kvinnodominerade projekt mer än dubbelt så många, 47 stycken jämfört med 23 mansdominerade (Tabell 14). Av de 47 kvinnodominerade projekten har 12 stycken enbart kvinnliga deltagare. Av de 23 mansdominerade projekten är det inget som enbart består av män.

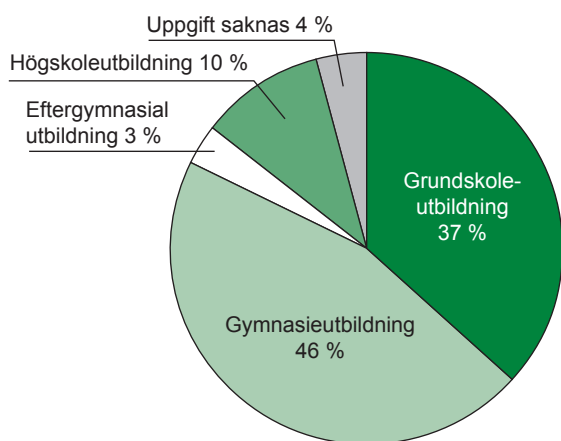
TABELL 14. Antal och andel pågående och avslutade projekt med kvinno- respektive mansdominans, PO 2

	Antal projekt	Andel
Kvinnodominans	47	9
Mansdominans	23	5
Övriga	435	86
Totalt	505	100

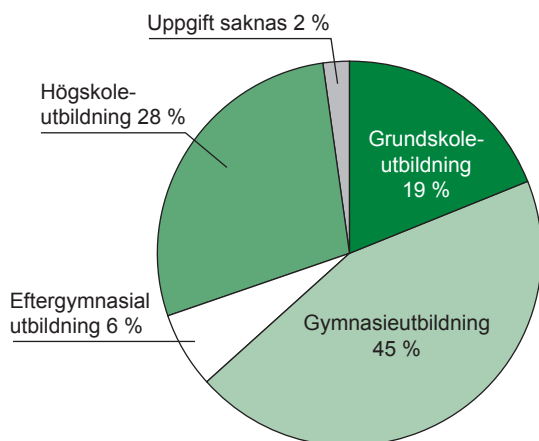
Många deltagare med grundskoleutbildning

Inom PO 2 är det personer med högst grundskole- eller gymnasieutbildning som dominerar. Ingen avsevärd skillnad finns att observera mellan kvinnor och män. En förklaring till den låga andelen högskoleutbildade kan vara att många av deltagarna är unga, men även det faktum att PO 2 vänder sig till personer som står långt ifrån arbetsmarknaden kan vara en del i förklaringen.

Jämför man med befolkningen som helhet är det en större andel inom PO 2 som har en grundskoleutbildning och en betydligt mindre andel som har en eftergymnasial utbildning (Figur 22 och 23). I riket är det knappt en av fem som har grundskola som högsta utbildning medan i PO 2 är det mer än en av tre. Förhållandet är det omvända när det gäller högskoleutbildning med 10 procent av deltagarna i PO 2 och 28 procent av befolkningen i riket. Fördelningen mellan olika utbildningsnivåer inom PO 2 har sett ungefär likadan ut under hela programperioden.

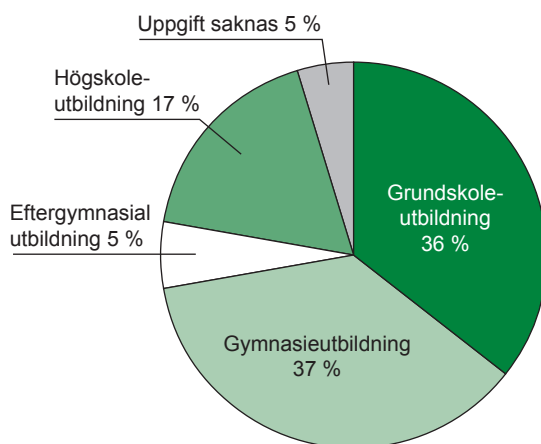
FIGUR 22. Deltagare fördelade efter utbildningsnivå, PO 2.

FIGUR 23. Andel i befolkningen i riket fördelade efter utbildningsnivå, 16–74 år²⁰.

²⁰ Uppgifterna är hämtade från Utbildningsregistret, avseende årgång 2013.

Jämförs deltagarna i PO 2 med personer i riket som inte är förvärvsarbetsande i åldern 16–74 år blir fördelningen något mer lika än för hela befolkningen (Figur 24). Grundskola eller gymnasieskola är de klart mest förekommande högsta utbildningsnivåerna med något högre andel för deltagarna i PO 2, främst vad gäller gymnasieutbildning. För ej förvärvsarbetsande är det något fler som har en eftergymnasial eller högskoleutbildning, lite drygt 20 procent jämfört med 13 procent av programdeltagarna i PO 2.

FIGUR 24. Andel ej förvärvsarbetsande i riket fördelade efter utbildningsnivå, 16–74 år²¹.

Många med utländsk bakgrund

Tabell 15 visar att andelen deltagare med utländsk bakgrund fortsätter att vara hög för deltagarna i PO 2. I dagsläget är 36 procent av deltagarna födda utomlands och den procentsatsen ökar till 41 procent om man också inkluderar de deltagare som är inrikes födda men har två utrikes födda föräldrar. Detta är betydligt fler än i riket totalt, där motsvarande andelar var 16 respektive 21 procent år 2013.

²¹ Uppgifterna är hämtade från Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS, avseende årgång 2012.

TABELL 15. Deltagare inom PO 2 och befolkningen i riket fördelade efter bakgrund och kön

	Antal		Andel		Andel i riket	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
PERSON MED UTLÄNDSK BAKGRUND						
Utrikes född	21 779	21 643	18,1	18,0	8,1	7,8
Inrikes född med två utrikes födda föräldrar	2 921	3 576	2,4	3,0	2,4	2,5
PERSON MED SVENSK BAKGRUND						
Inrikes född med en utrikes och en inrikes född förälder	4 494	4 920	3,7	4,1	3,5	3,7
Inrikes född med två inrikes födda föräldrar	29 602	31 544	24,6	26,2	36,1	36,0

De utrikes födda deltagarna kommer från 180 länder och det vanligast förekommande födelselandet är Irak följt av Somalia och Jugoslavien. Andelen av de utrikes födda ser ut enligt följande för de tre största länderna:

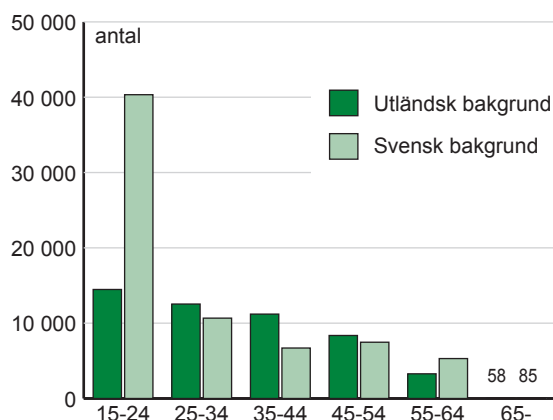
- Irak – 22 procent av de utrikes födda deltagarna
- Somalia – 13 procent av de utrikes födda deltagarna
- Jugoslavien²² – 5 procent av de utrikes födda deltagarna

Andra vanligt förekommande födelseländer är Iran, Afghanistan, Bosnien-Hercegovina, Finland, Libanon och Syrien, samtliga med mer än 1 000 deltagare inom PO 2. Ser man till hur länderna fördelar sig mellan kvinnor och män finns det inga större skillnader. Länder med ett större antal deltagare som har ökat under programperioden är framför allt Syrien, Eritrea och Somalia.

I den yngsta gruppen (15–24 år), som också är den största åldersgruppen sett till antal deltagare, är antalet med utländsk bakgrund förhållandevis lågt. Något mer än var fjärde deltagare har utländsk bakgrund i denna grupp. Detta kan jämföras med åldersgrupperna mellan 25 och 54 år där antalet med utländsk bakgrund är större än antalet med svensk bakgrund.

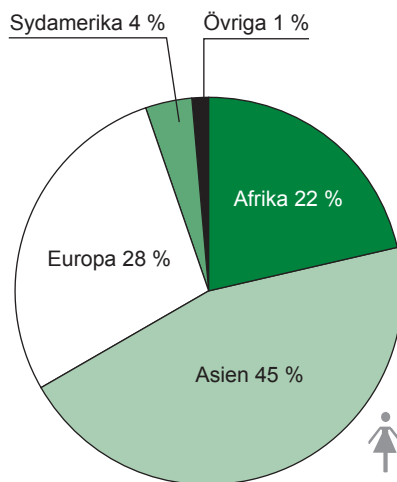
²² Avser det land som existerade när individen föddes.

Störst andel med utländsk bakgrund återfinns i åldersgruppen 35–44 år där de utgör 63 procent (se Figur 25).

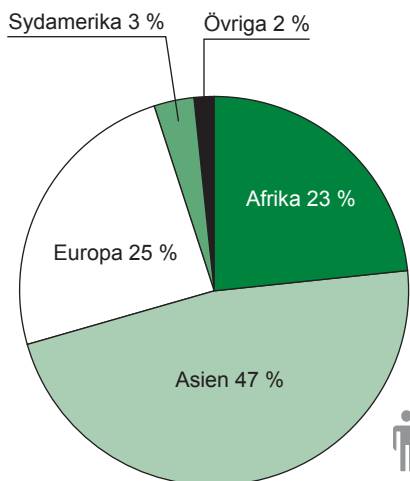
FIGUR 25. Antal deltagare fördelade efter bakgrund och ålder, PO 2.

Grupperas de utrikes födda deltagarna efter den världsdel där de är födda är andelen födda i Asien högst både för kvinnor och män och då något högre för männen (se Figur 26 och 27). Andelen utrikes födda deltagare som är födda i Europa är däremot något högre för kvinnorna än för männen. Afrika utgör den tredje största världsdel för utrikes födda inom PO 2 och har ökat som andel för båda könen. Dessa andelar kan jämföras med deltagare inom PO 1, där 60 procent är födda i Europa, 23 procent i Asien och 7 procent i Afrika och Sydamerika (se Figur 17).

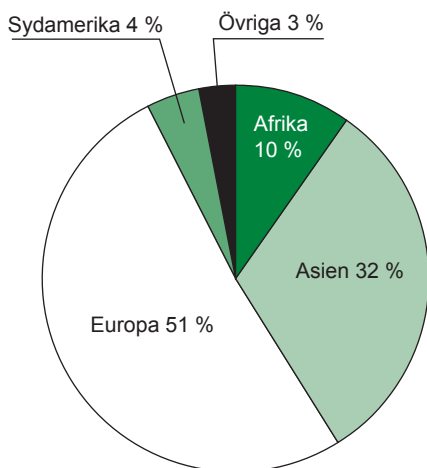
FIGUR 26. Andel utrikes födda kvinnor fördelade efter världsdel, PO 2²³.

²³ I Övriga ingår personer födda i Nordamerika, Oceanien, Sovjetunionen samt de för vilka SCB saknar uppgift om födelseland.

FIGUR 27. Andel utrikes födda män fördelade efter världsdel, PO 2²⁴.

För utrikes födda i riket är Europa den dominerande födelseregionen med mer än 50 procent av samtliga utrikes födda (se Figur 28). De vanligast förekommande födelseländerna i riket är i fallande ordning Finland, Irak, Polen, Jugoslavien²⁵ och Iran, vilket kan jämföras med Irak, Somalia, Jugoslavien²⁶, Iran och Afghanistan för deltagarna i PO 2.

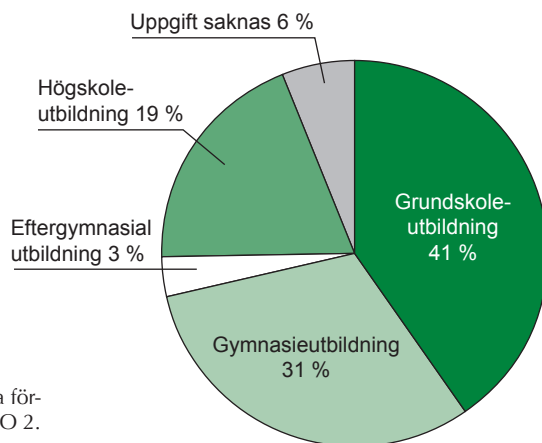
FIGUR 28. Andel utrikes födda i riket fördelade efter världsdel.

Den vanligast förekommande utbildningsnivån för samtliga deltagare inom PO 2 är gymnasienivå, medan det för utrikes födda deltagare är grundskola (41 procent) (se Figur 29). Intressant att notera är att högskoleutbildning är vanligare bland de utrikes födda deltagarna inom PO 2 (19 procent) än bland samtliga av programområdets deltagare (10 procent) (se

²⁴ Övriga ingår personer födda i Nordamerika, Oceanien, Sovjetunionen samt de för vilka SCB saknar uppgift om födelseland.

²⁵ Avser det land som existerade när individen föddes.

²⁶ Avser det land som existerade när individen föddes.

FIGUR 29. Andel utrikes födda fördelade efter utbildningsnivå, PO 2.

Figur 22). Detta visar på en större spridning i utbildningsnivå bland utrikes födda deltagare jämfört med samtliga deltagare i PO 2.

De nordligaste regionerna har flest deltagare i förhållande till befolkningen

Flest antal deltagare i PO 2 kommer från Västsverige, 23 procent, följt av regionerna Östra Mellansverige och Sydsverige med vardera 17 procent. Minst antal deltagare kommer från de nordligaste regionerna Mellersta Norrland och Övre Norrland, båda med 6 procent av samtliga deltagare.

I förhållande till befolkningen i respektive region är det Mellersta Norrland som har flest deltagare med 194 per 10 000 invånare. Västsverige som har flest deltagare totalt har 145 deltagare per 10 000 invånare. Stockholm är den region som har lägst andel deltagare i PO 2 och minst antal deltagare per 10 000 invånare, 69 stycken. Under hela programperioden har Stockholm haft lägst andel deltagare i PO 2.

Deltagarnas försörjning före projektstart

Tabell 16 visar de deltagare som innan projektstart ingått i en eller flera av ESF-rådet utpekade aktiviteter för utvärdering av Socialfondens målgrupper i PO 2. Lite drygt en tredjedel av deltagarna inom PO 2 har deltagit i någon eller flera av dessa aktiviteter, det vill säga varit sjukskrivna, arbetslösa, fått aktivitetsersättning eller varit föremål för någon arbetsmarknadspolitisk åtgärd före projektstart. Den största gruppen finner man inom aktiviteten arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Av samtliga ungdomar inom PO 2, här definierade som personer mellan 15 och 24 år, kom 18 procent in i projekt från en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. För personer 25 år och äldre, här definierade som vuxna, var samma siffra 15 procent under år 2013. Hittills i år (2014) är motsvarande siffra 23 respektive 16 procent.

TABELL 16. Antal samt andel deltagare av det totala antalet deltagare per startår fördelade på olika aktiviteter²⁷

	2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Sjukskrivna 180 dagar före projektstart	465	8	982	6	640	3	1 125	5	1 787	6	1 02	4	1 03	5
Ungdomar arbetslösa 90 dagar före projektstart	115	5	350	5	181	2	190	2	240	2	26	2	11	1
Vuxna arbetslösa 360 dagar före projektstart	308	8	627	7	682	6	537	4	859	5	168	11	56	5
Ungdomar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder 90 dagar före projektstart	290	14	1 089	16	1 885	20	2 505	24	2 712	23	222	20	197	23
Vuxna i arbetsmarknadspolitiska åtgärder 90 dagar före projektstart	462	12	841	9	2 402	20	1 708	14	2 333	14	193	12	166	16
Erhållit förtidspension/aktivitetsersättning före projektstart	637	11	2 230	14	2 349	11	2 828	12	3 153	11	202	7	176	9
<i>Totalt antal unika personer med aktivitet</i>	2 114	36	5 812	35	7 725	36	8 200	36	9 937	35	831	30	659	35
<i>Antal deltagare utan aktivitet</i>	3 798	64	10 627	65	13 523	64	14 870	64	18 131	65	1 949	70	1 248	65
Totalt antal deltagare efter startår	5 912		16 439		21 248		23 070		28 068		2 780		1 907	
därav erhållit försörjningsstöd	3 279	55	9 237	56	11 675	55	11 075	48	i.u.		i.u.		i.u.	

²⁷ Med ungdomar avses personer i åldern 15–24 år, vuxna är definierade som personer äldre än 24 år. Uppgifterna är hämtade från Transfereringsstatistiken. Statistiken innehåller aviseringar t.o.m. fjärde kvartalet 2012.

Bland ungdomarna har andelen deltagare som kommer från arbetslöshet minskat från år 2008 till slutet av mars år 2014. Den grupp som kommer från en längre sjukskrivning innan projektstart har också minskat över tid.

Observera att en och samma person kan ha ingått i flera av aktiviteterna och att antalet deltagare därför inte summerar till det totala antalet deltagare i slutet av Tabell 16.

Av samtliga deltagare i PO 2 har runt hälften haft försörjningsstöd innan projektstarten²⁸ med en minskning under de två senaste åren till 43 procent år 2012 jämfört med 55 procent i början på programperioden.

Övre Norrland är den region som hittills under år 2014 har haft flest deltagare som deltagit i någon aktivitet innan projektstart, 62 procent. Övre Norrland har under fem av totalt sju programår haft flest deltagare i någon aktivitet innan projektstart, undantagen är åren 2012 och 2013 då Östra Mellansverige låg högst. Den lägsta andelen återfinns under 2014 i Småland och öarna, 16 procent. Småland och öarna hade även under 2013 den lägsta andelen då med 18 procent. (Tabell 17).

TABELL 17. Andelen aktiviteter för deltagare före start i projekt i PO 2 fördelade efter region och startår

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Stockholm	-	31	28	19	29	35	40
Östra Mellansverige	38	34	41	38	54	45	36
Småland och Öarna	31	30	43	35	28	18	16
Sydsverige	43	41	30	39	39	38	45
Västsverige	39	45	42	47	40	33	41
Norra Mellansverige	37	37	38	41	37	40	30
Mellersta Norrland	16	19	41	53	49	35	24
Övre Norrland	52	48	58	64	47	36	62
Totalt	38	37	38	39	40	36	37

²⁸ Uppgifterna om försörjningsstöd är hämtade från registret Longitudinell integrationsdatabas för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier (LISA) och finns bara tillgängligt t.o.m. år 2012.

KAPITEL 3.

VAD HÄNDE SEN?

DELTAGARNAS SYSSELSÄTTNING EFTER AVSLUTAT PROJEKT

I följande kapitel kommer SCB att redovisa arbetsmarknadsetablering och försörjningssituation för deltagare som har avslutat projektdeltagande inom både PO 1 och PO 2. För att göra denna uppföljning används uppgifter från den registerbaserade aktivitetsstatistiken (RAKS). Målsättningen med RAKS är just att beskriva individers försörjning och anknytning till arbetsmarknaden²⁹.

I kapitlet redovisas först uppgifter om deltagare vid startåret för projektdeltagande och sedan uppgifter om deltagare året efter att de har avslutat sitt projektdeltagande. Redovisningen avser deltagare som har avslutat projektdeltagande senast under första halvåret år 2012. Anledningen till att deltagare som avslutat sitt projekt efter denna tidpunkt är exkluderade är att RAKS endast mäter helår och den senast tillgängliga årgången avser 2012. För att deltagarna ska ha haft en möjlighet att påbörja en aktivitet efter avslutat projektdeltagande samt att vi ska ha uppgifter om denna i RAKS är det därför nödvändigt att bryta vid halvårsskiftet år 2012³⁰. Detta innebär att de deltagare som avslutade sitt projekt under andra halvan av år 2012 eller under år 2013 inte inkluderas i denna redovisning. Det finns också ett antal deltagare som inte finns som folkbokförda i Sverige året efter att projektet tog slut och dessa är inte heller inkluderade i populationen.

RAKS redovisar fyra olika typer av etableringsgrad på arbetsmarknaden; etablerad, företagare eller kombinatörer, svagt etablerad samt utan arbete. För klassificeringen av etablering används uppgifter om kön, ålder och utbildning och för att vara etablerad ska årsinkomsten överstiga 60 procent av medianinkomsten i den grupp som har lägst utbildningsnivå i varje

²⁹ Mer om RAKS finns att läsa på http://www.scb.se/Statistik/AM/AM9903/_dokument/RAKS---Registerbaserad-aktivitetsstatistik.pdf och i Bilaga 1.

³⁰ Det innebär att både för deltagare som avslutat projekt under år 2011 och under första halvåret av år 2012 används uppgifter avseende RAKS 2012 för att studera arbetsmarknadssituationen efter avslutat projekt.

indelningsgrupp. Med kombinator avses en person som både har ett eget företag och är anställd. Företagare eller kombinatorer ses i nedanstående redovisning som etablerade på arbetsmarknaden om inget annat anges. En person som inte uppnår etableringsgraden etablerad men ändå har någon form av årsinkomst klassificeras som svagt etablerad.

Programområde 1

Sedan år 2008 har 244 053 personer deltagit i projekt som har avslutats inom PO 1 (se Tabell 18). Andelen män övervägde under år 2009 och 2010, men från år 2011 och framåt har kvinnorna varit i majoritet.

TABELL 18. Antal deltagare i projekt fördelade efter slutår och kön, PO 1

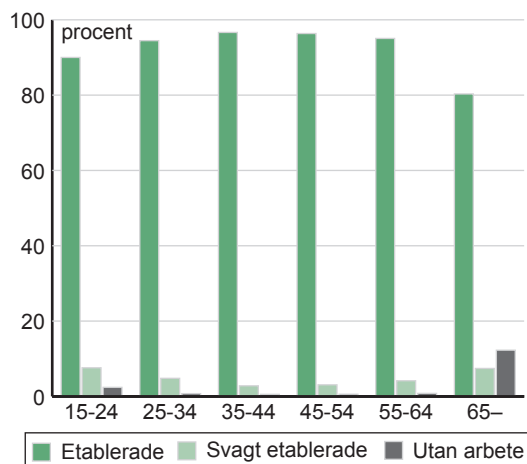
Programområde 1						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kvinnor	1 415	11 187	26 860	34 570	39 940	20 259
Män	763	12 422	30 829	32 655	22 302	10 198
Uppgift saknas	21	122	119	164	181	46
Totalt	2 199	23 731	57 808	67 389	62 423	30 503

En klar majoritet av deltagarna inom PO 1 (82 procent) var etablerade på arbetsmarknaden vid projektstart. Inkluderas även företagare/kombinatorer uppgår andelen etablerade till 95 procent (Tabell 19). Trots att dessa projekt vänder sig till personer med en anknytning till arbetsmarknaden visar siffrorna att en procent av deltagarna inom PO 1 klassificerades som utan arbete vid projektstart. En anledning till detta kan exempelvis vara att ett arbetsställe som ingår i ett projekt kan ha projektdeltagare som deltar i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd och därmed inte klassificeras som etablerade på arbetsmarknaden.

TABELL 19. Etableringsgrad vid året för projektstart, PO 1

	Antal projekt	Andel
Etablerade	149 965	81,9
Företagare eller kombinatorer	24 302	13,3
Svagt etablerade	7 043	3,8
Utan arbete	1 703	0,9
Totalt	183 013	100

Figur 30 visar att personer etablerade på arbetsmarknaden var i kraftig majoritet inom alla åldersgrupper vid projektstart. Störst andel etablerade fanns inom åldersgruppen 35–44 år (97 procent), tätt följt av de inom åldersgruppen 45–54 år (96 procent). Störst andel svagt etablerade återfanns bland 15–24-åringar (8 procent). Fler kvinnor än män tillhörde de svagt etablerade.

FIGUR 30. Andel deltagare fördelade efter etableringsgrad och ålder vid året för projektstart, PO 1.

Tabell 20 visar att 96 procent av alla deltagare inom PO 1 hade sin huvudsakliga försörjning från förvärvsarbete vid projektstart. Detta är en minskning med 0,3 procentenheter jämfört med föregående år. Viktigt att notera är att det är huvudsaklig inkomstkälla som redovisas, vilket innebär att en deltagare kan ha flera olika inkomstkällor men att bara den källa som gett högst inkomst redovisas i tabellen.

TABELL 20. Huvudsaklig inkomstkälla vid året för projektstart, PO 1

	Antal	Andel
Förvärvsarbete	175 536	95,9
Studerande	1 235	0,7
Vård av barn/anhörig	1 057	0,6
Sjuk	682	0,4
Arbetslöshet	500	0,3
Förtidspension	751	0,4
Ekonomiskt bistånd	196	0,1
Arbetsmarknadspolitisk åtgärd	821	0,4
Ålderspension	1 800	1,0
Saknar inkomst	435	0,2
Totalt	183 013	100

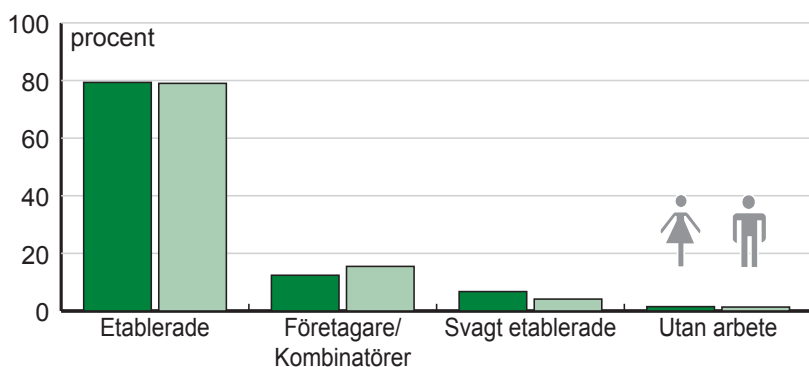
Färre etablerade efter projektdeltagande

Året efter att en person har avslutat sitt deltagande inom PO 1 hade andelen som var etablerade på arbetsmarknaden minskat med 3 procentenheter till 79 procent jämfört med hur situationen var vid projektstart (se Tabell 21). Inkluderar företagare/kombinatörer var minskningen 2 procentenheter till 93 procent. De svagt etablerade ökade med 1,7 procentenheter jämfört med situationen vid projektstart. Personer utan arbete ökade i antal med drygt 900 personer eller 0,5 procentenheter.

TABELL 21. Etableringsgrad vid projektstart samt året efter avslutat projektdeltagande, PO 1

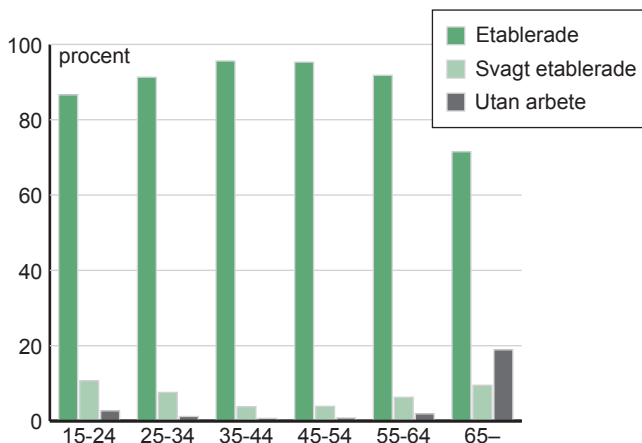
	Andel vid projektstart	Andel vid projektslut	Antal vid projektslut
Etablerade	81,9	79,2	144 908
Företagare eller kombinatörer	13,3	13,9	25 456
Svagt etablerade	3,8	5,5	10 010
Utan arbete	0,9	1,4	2 639
Totalt	100,0	100,0	183 013

Året efter projektslut är andelen deltagare med etablering på arbetsmarknaden lägre för både kvinnor och män jämfört med tiden för projektstart. Andelen för kvinnor har dock minskat något mer än andelen män. En högre andel män än kvinnor är företagare eller kombinatörer, men en ökning observerades bland båda könen från projektstart till efter projektslut. Bland de svagt etablerade finns det nära dubbelt så många kvinnor som män. För båda könen har det skett en ökning i denna grupp från projektstart till efter projektslut.

FIGUR 31. Andel personer med avslutat projektdeltagande fördelade efter etableringsgrad och kön, PO 1.

Figur 32 visar att andelen etablerade på arbetsmarknaden efter projektslut är hög inom alla åldersgrupper. Den minskade andelen etablerade ett år efter projektslut skedde främst i de äldre åldersgrupperna. Den största minskningen återfanns bland de över 65 år, där andelen etablerade minskade med knappt 9 procentenheter från projektstart till efter projektslut. Ökningen av de svagt etablerade var kraftigast bland personer i åldern 15 till 24 år (+3 procentenheter).

FIGUR 32. Andel deltagare fördelade efter etableringsgrad och ålder vid projektslut, PO 1.

Tabell 22 visar att andelen deltagare med förvärvsarbete som huvudsaklig inkomstkälla minskar med nära 3 procentenheter mellan projektstart och året efter avslutat projektdeltagande. Andelen personer som försörjer sig med förtidspension, ekonomiskt bistånd eller med hjälp av arbetsmarknadspolitiska åtgärder är oförändrat mellan projektstart och efter projektslut medan andelen personer med övriga försörjningskällor har ökat. Det kan konstateras att minskningen i andelen deltagare med förvärvsarbete som huvudsaklig inkomstkälla främst beror på att deltagare blir föräldrade eller ålderspensionärer.

TABELL 22. Huvudsaklig inkomstkälla året efter avslutat projektdeltagande samt vid projektstart, PO 1

	Andel vid projektstart	Andel ett år efter projektslut	Antal ett år ef- ter projektslut
Förvärvsarbete	95,9	93,3	170 836
Studerande	0,7	0,8	1 446
Vård av barn/anhörig	0,6	1,3	2 313
Sjuk	0,4	0,8	1 382
Arbetslöshet	0,3	0,6	1 064
Förtidspension	0,4	0,4	710
Ekonomiskt bistånd	0,1	0,1	188
Arbetsmarknadspolitisk åtgärd	0,4	0,4	764
Ålderspension	1,0	2,1	3 822
Saknar inkomst	0,2	0,3	488
Totalt	100	100	183 013

Programområde 2

Tabell 23 visar att sedan starten av den senaste programperioden år 2008 har 70 628 personer deltagit i projekt inom PO 2 som har avslutats mellan år 2008 och år 2013. Under år 2008 var det förhållandevis få deltagare som avslutade sin medverkan i projekt. Antalet har sedan ökat, särskilt under åren 2010 och 2011. Antalet män som har avslutat projektdeltagande i PO 2 har övervägt mellan år 2008 och 2011. År 2012 var kvinnorna något fler och under 2013 var det nästan lika många kvinnor som män.

TABELL 23. Antal deltagare i avslutade projekt fördelade efter slutår och kön, PO 2

Programområde 2						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kvinnor	986	5 120	8 834	8 456	6 990	3 750
Män	1 010	5 659	9 928	9 253	6 674	3 773
Uppgift saknas	7	30	38	42	59	19
Totalt	2 003	10 809	18 800	17 751	13 723	7 542

Majoriteten utan arbete vid projektstart

Av de cirka 56 000 deltagare som avslutat sitt deltagande i projekt mellan år 2008 och första halvåret av 2012 var det 19 procent som klassificerades

som etablerade på arbetsmarknaden det år som de startade sitt projektdeltagande. Inkluderar företagare/kombinatörer uppgår de etablerade till 21 procent. Andelen svagt etablerade var 26 procent och andelen utan arbete var 54 procent (se Tabell 24).

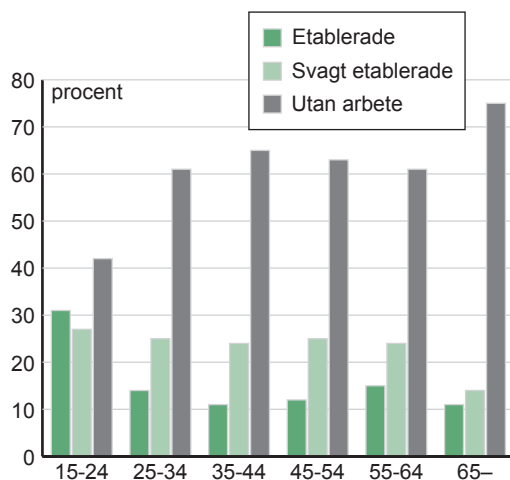
Att deltagare kan vara etablerade vid projektstart trots att dessa inte är målgrupp för PO 2 kan bland annat förklaras av att RAKS avser helår och att en deltagare kan ha varit utan arbete vid årets början, deltagit i ett projekt men sedan avslutat sitt projektdeltagande på grund av en anställning. En annan möjlighet är att en deltagare var etablerad under stora delar av året men att hon eller han sedan blev arbetslös och började delta i ett projekt innan årsslut.

TABELL 24. Deltagare i avslutade projekt fördelade efter etableringsgrad vid startåret för projektet, PO 2

	Antal deltagare	Andel
Etablerade	10 629	19
Företagare eller kombinatörer	1 026	2
Svagt etablerade	14 466	26
Utan arbete	30 280	54
Totalt	56 401	100

De yngre deltagarna inom PO 2 var oftare etablerade på arbetsmarknaden än de äldre deltagarna, då nästan var tredje deltagare mellan 15–24 år var etablerad vid projektstarten. Det kan jämföras med 11–15 procent för deltagarna i åldrarna mellan 25 och 64 år. Med undantag för gruppen 65 år och äldre var det i åldersgruppen 35–44 år som flest deltagare var utan arbete vid året för projektstart (se Figur 33).

FIGUR 33. Andel deltagare fördelade efter etableringsgrad och ålder vid projektstart, PO 2.

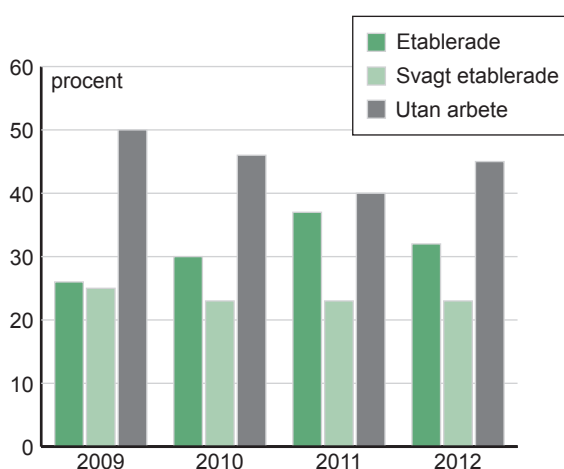
Fler etablerade på arbetsmarknaden efter projektdeltagande

Året efter avslutat projekt var 31 procent av deltagarna etablerade på arbetsmarknaden vilket kan jämföras med 19 procent vid startåret. Antalet företagare och kombinatorer har också ökat med drygt 300 till 1 342 personer. Av övriga deltagare var det 23 procent som hade en svagt etablering vilket är en minskning jämfört med när deltagarna startade i projektet. Andelen helt utan arbete har gått från 54 procent till 43 procent, vilket visar på en högre etablering för deltagarna i PO 2 efter avslutat projektdeltagande jämfört med situationen vid projektstart (se Tabell 25).

TABELL 25. Deltagare fördelade efter etableringsgrad året efter avslutat projektdeltagande, PO 2

	Andel vid projektstart	Andel vid projektslut	Antal vid projektslut
Etablerade	18,8	30,8	17 353
Företagare eller kombinatorer	1,8	2,4	1 342
Svagt etablerade	25,6	23,0	12 985
Utan arbete	53,7	43,8	24 721
Totalt	100	100	56 401

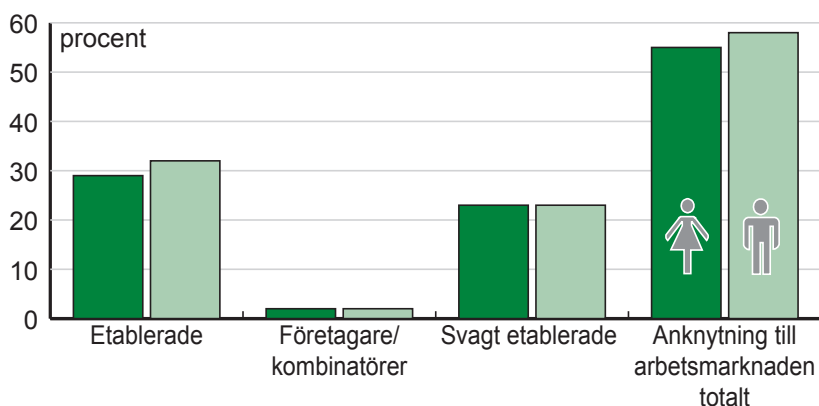
Mellan åren 2009 till 2011 ökade andelen deltagare som var etablerade på arbetsmarknaden året efter projektslut för att sedan minska under 2012. Andelen utan arbete har haft motsatt utveckling med en minskning fram till 2011 för att sedan öka under 2012. År 2012 utgjorde etablerade 32 procent och personer utan arbete 45 procent. Motsvarande siffror för år 2009 var 26 procent respektive 50 procent (se Figur 34). En förklaring till

variationen i andelen etablerade mellan åren skulle kunna vara vilka typer av projekt som avslutas och antalet deltagare i dem.

FIGUR 34. Andel tidigare deltagare fördelade efter etableringsgrad på arbetsmarknaden år 2009–2012, PO 2.

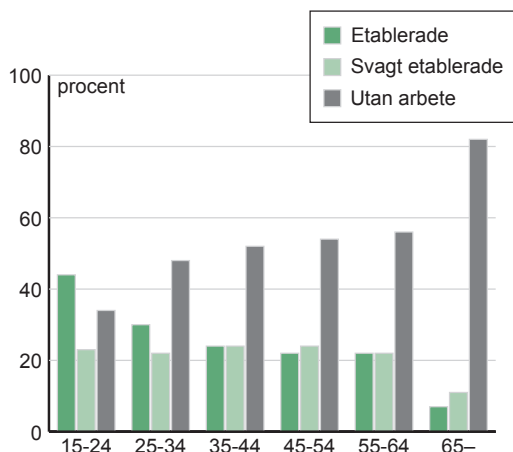
Figur 35 visar att andelen män med en anknytning till arbetsmarknaden var något större än andelen kvinnor året efter projektslut. Av samtliga tidigare deltagare hade 58 procent av männen en anknytning året efter avslutat projekt och 55 procent av kvinnorna, se staplarna längst till höger i diagrammet nedan. Bland männen var det också fler etablerade (32 procent) i förhållande till svagt etablerade (23 procent). Motsvarande siffror för kvinnorna var 29 respektive 23 procent. Män och kvinnor var företagare/kombinatörer i samma utsträckning, drygt 2 procent.

FIGUR 35. Andel deltagare efter projektslut fördelade efter etableringsgrad på arbetsmarknaden och kön, PO 2.

Det kan konstateras att det är vanligare att unga etablerar sig på arbetsmarknaden efter avslutat projekt än äldre. Av samtliga deltagare i åldersgruppen 15–24 år var det 66 procent som hade en anknytning till arbetsmarknaden året efter avslutat projekt, medan endast 44 procent i åldersgruppen 55–64 år hade detsamma (Figur 36). För gruppen 55–64 år är det en minskning med 3 procentenheter jämfört med föregående år medan den yngsta gruppen ligger kvar på samma nivå. I de yngre åldersgrupperna var en större andel etablerade i förhållande till svagt etablerade. I åldersgruppen 15–24 år var 44 procent etablerade och 23 svagt etablerade. Motsvarande siffror i gruppen 25–34 år var 30 respektive 22 procent. Från 45 år upp till 64 år var det mer vanligt att deltagare med en anknytning till arbetsmarknaden var svagt etablerade än etablerade även om skillnaderna är små.

Andelen deltagare utan arbete året efter projektslut var runt 50 procent, med undantag för den yngsta och äldsta åldersgruppen. I gruppen 15–24 år var ungefär en tredjedel utan arbete och i den äldsta gruppen var det

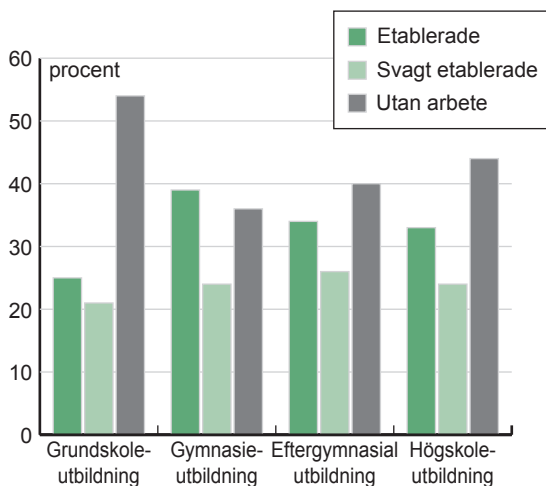

FIGUR 36. Andel deltagare efter projektslut fördelade efter etableringsgrad på arbetsmarknaden och ålder, PO 2.

mer än 80 procent. Dock är det värt att notera att i den äldre åldersgruppen återfinns också en del ålderspensionärer. Mönstret året efter avslutat projekt påminner om läget vid deltagarnas projektstart (se Figur 36), med skillnaden att alla grupper hade en större andel etablerade deltagare och lägre andel utan arbete efter avslutat projektdeltagande.

Flest etablerade bland gymnasieutbildade efter avslutat projekt

Figur 37 visar att för deltagare med gymnasieutbildning som högsta utbildningsnivå var nästan 40 procent etablerade på arbetsmarknaden efter avslutat projekt. Det är nästan 15 procentenheter högre än för personer med grundskoleutbildning. Det var också i gruppen med gymnasieutbildning som de flesta deltagare hade ett arbete, då 64 procent hade en anknytning till arbetsmarknaden och 36 procent var utan arbete. Tidigare deltagare med grundskoleutbildning var de med störst andel utan arbete (54 procent) följt av de med högskoleutbildning (44 procent).

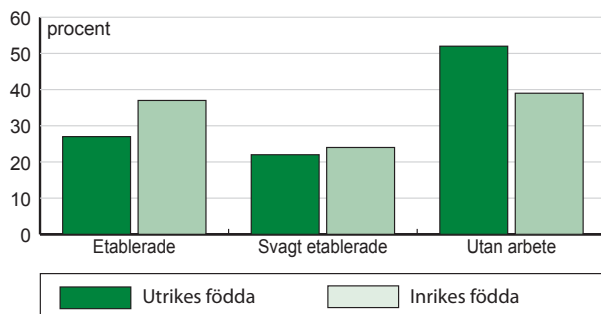
Det finns inga större skillnader jämfört med föregående år. De mindre förändringar som har skett är att andel etablerade ökat något i gruppen med högskoleutbildning.

FIGUR 37. Andel deltagare efter projektslut fördelade efter etablering på arbetsmarknaden och utbildningsnivå, PO 2.

ning och andelen utan arbete har ökat något i gruppen med grundskoleutbildning.

Utrikes födda är sämre etablerade än inrikes födda

I Figur 38 framgår att det var färre etablerade i gruppen utrikes födda än bland de inrikes födda efter avslutat projektdeltagande, 27 procent jämfört med 37 procent. Både för in- och utrikes födda var andelen etablerade större än andelen med svag etablering. Det innebär således att andelen utan arbete var högre för utrikes födda (52 procent) än för inrikes födda (39 procent). Jämfört med situationen vid startåret var det en klar ökning av andelen etablerade både bland in- och utrikes födda. Vid startåret var 25 procent av de inrikes födda och 12 procent av de utrikes födda etablerade på arbetsmarknaden.

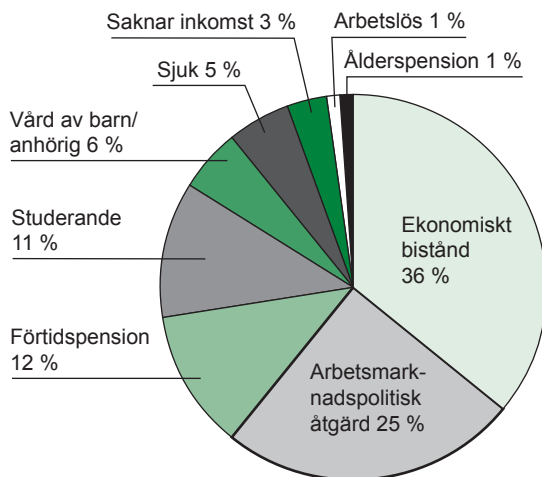
FIGUR 38. Andel deltagare fördelade efter bakgrund och etableringsgrad året efter avslutat projektdeltagande, PO 2.

De utan arbete går till ekonomiskt bistånd

I Tabell 25 framgick det att 43 procent av de tidigare deltagarna inte hade något arbete året efter avslutat projekt. För att djupare studera hur dessa personer försörjer sig och vilken som är deras huvudsakliga inkomstkälla efter avslutat projekt kan man ta utgångspunkt i RAKS.

Av dessa nästan 25 000 tidigare deltagare utan arbete året efter avslutat projektdeltagande var det flest personer (36 procent) som hade ekonomiskt bistånd som den huvudsakliga inkomstkällan. I förhållande till föregående år är det en minskning med 4 procentenheter. En del av den minskningen kan förklaras av att från och med 2012 ingår inte introduktionsstöd till nyanlända i ekonomiskt bistånd³¹. Den näst vanligaste huvudinkomstkällan var inkomster från arbetsmarknadspolitiska åtgärder (25 procent) följt av förtidspension och studier (12 respektive 11 procent) (se Figur 39).

³¹ I ekonomiskt bistånd ingår försörjningsstöd och äldreförsörjning samt innan 2012 introduktionsstöd till nyanlända. Mer finns att läsa på Socialstyrelsens hemsida.

FIGUR 39. Andel deltagare utan arbete året efter projektslut fördelade efter huvudsaklig inkomstkälla, PO 2.

Jämförs det med situationen vid projektstart är det främst andelen med ekonomiskt bistånd som huvudsaklig inkomstkälla som har sjunkit för deltagare utan arbete. Även gruppen med inkomster från arbetslöshet har minskat något medan övriga grupper har ökat eller är oförändrade i andel.

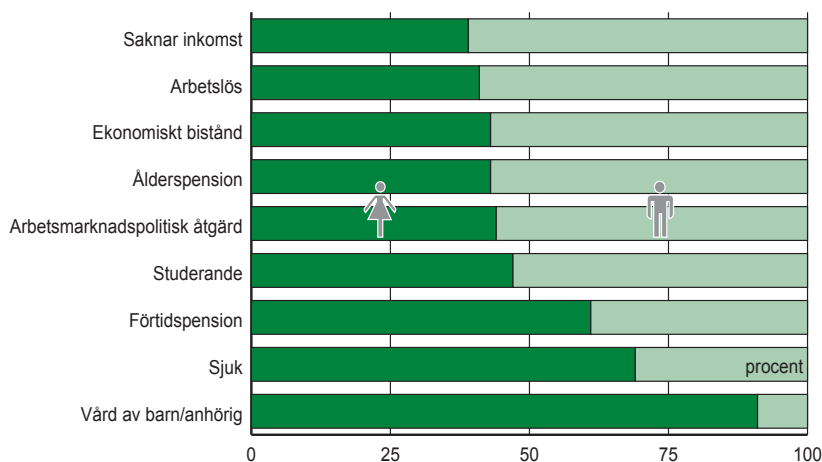
Kvinnor utan arbete har inkomster från vård av barn

Ser man till huvudsaklig inkomstkälla för kvinnor och män bland de utan arbete var vård av barn eller anhörig det mest utmärkande, då kvinnor svarade för 91 procent. Kvinnorna var även överrepresenterade i grupperna med inkomster på grund av sjukdom och förtidspension, medan andelen män var störst i grupperna som saknar inkomst, arbetslöshet och ekonomiskt bistånd (se Figur 40).

Motsvarande siffror för personer 16–74 år utan arbete i riket visar att andelen kvinnor med vård av barn eller anhörig som största inkomstkälla är än högre, 92 procent. Den inkomstgrupp som skiljer sig mest åt mellan riket och deltagarna i PO 2 var gruppen med ålderspension som i riket var högre för kvinnorna än för männen medan det för tidigare deltagare i PO 2 var tvärtom. Även i gruppen med inkomster från sjukdom var skillnaderna förhållandevis stora. I PO 2 var förhållandet 69 procent kvinnor och 31 procent män medan fördelningen i riket var 60 respektive 40 procent.

Huvudsaklig inkomstkälla varierar efter ålder

I de flesta åldersgrupper var ekonomiskt bistånd den största huvudsakliga inkomstkällan för de utan arbete. I samtliga grupper mellan 15 och 54 år

FIGUR 40. Andelen deltagare utan arbete året efter projektslut fördelade efter huvudsaklig inkomstkälla och kön, PO 2.

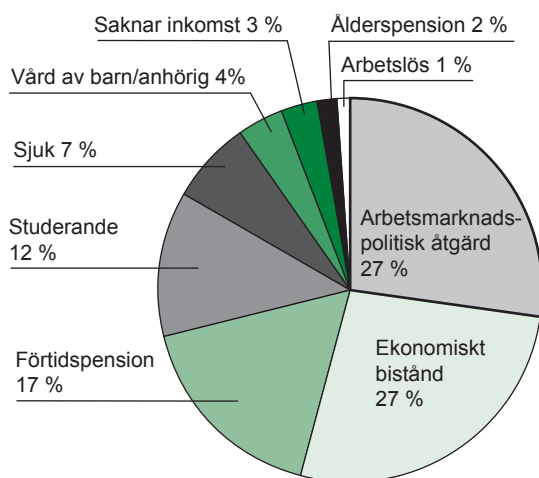
var detta den vanligast förekommande inkomstkällan (se Tabell 26), men det finns variationer mellan åldrarna. I de yngre åldersgrupperna var det flera som hade inkomster från studier och vård av barn eller anhörig medan inkomster från sjukdom knappt förekom förrän i åldersgrupper över 35 år. I samtliga åldersgrupper var det relativt vanligt att den huvudsakliga inkomstkällan var inkomster från arbetsmarknadspolitiska åtgärder och i åldersgruppen 55–64 år var detta den vanligast förekommande inkomstkällan. Totalt var det 3 procent som helt saknade inkomster och det var i den yngsta och i den äldsta gruppen som detta var mest vanligt.

TABELL 26. Andel deltagare utan arbete fördelade efter huvudsaklig inkomstkälla och ålder, PO 2

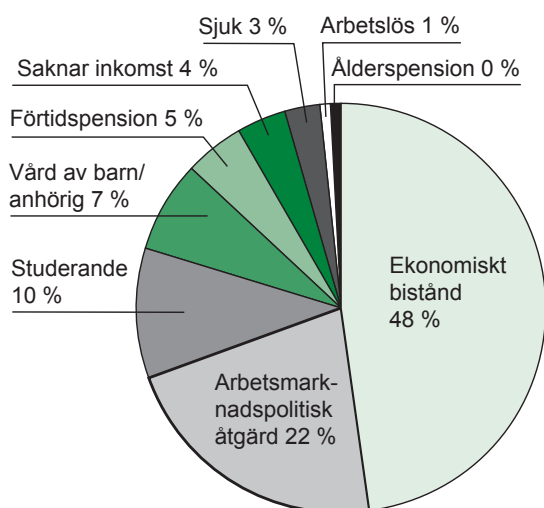
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–
Studerande	23	10	7	2	0	0
Vård av barn/anhörig	7	10	5	1	0	0
Sjuk	1	4	8	10	8	0
Arbetslös	0	1	2	1	2	0
Förtidspensionär	8	13	12	14	16	0
Ekonomiskt bistånd	33	42	41	38	21	28
Arbetsmarknadspolitisk åtgärd	23	16	24	31	41	2
Ålderspensionär	0	0	0	0	10	65
Saknar inkomst	5	3	3	2	2	7

Inrikes födda utan arbete går oftare till arbetsmarknadspolitiska åtgärder och förtidspension

Av samtliga 56 400 tidigare projektdeltagare var 64 procent födda i Sverige och 36 procent utrikes födda. För deltagare utan arbete var fördelningen 57 procent inrikes födda och 43 procent utrikes födda. Den klart vanligaste huvudsakliga inkomstkällan för utrikes födda utan arbete var ekonomiskt bistånd, nästan hälften fanns i den gruppen. För personer födda i Sverige var ekonomiskt bistånd lika stor som gruppen arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Både för in- och utrikes födda har andelen med ekonomiskt bistånd minskat sedan förra året. (se Figur 41 och 42).

FIGUR 41. Andel deltagare utan arbete året efter projekt-slut med födelseland Sverige fördelade efter huvudsaklig inkomstkälla, PO 2.

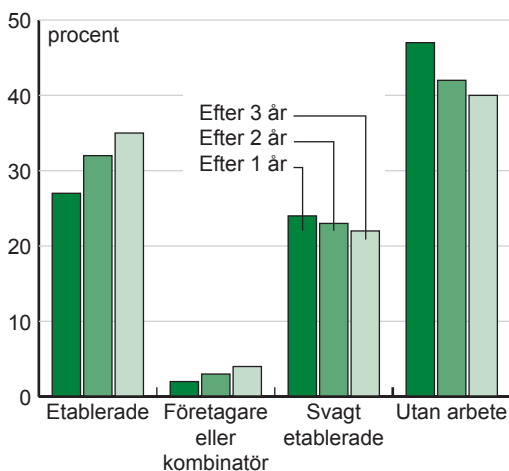
FIGUR 42. Andel deltagare utan arbete året efter projekt-slut med födelseland utanför Sverige fördelade efter huvudsaklig inkomstkälla, PO 2.

För inrikes födda utan arbete var inkomster från förtidspension oftare förekommande än för de utrikes födda. Även inkomster från studier var mer förekommande bland de inrikes födda utan arbete medan en högre procent av utrikes födda hade inkomster från vård av barn eller anhörig.

Arbetsmarknadssituationen för deltagare 1, 2 och 3 år senare

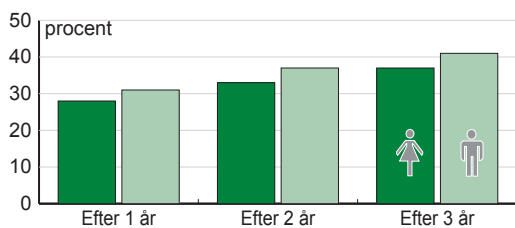
Avslutningsvis rapporteras arbetsmarknads- och försörjningssituationen för deltagare inom PO 2 som avslutat projekt under åren 2008 och 2009. I Figur 43 redovisas deltagarnas etableringsgrad året efter avslutat projektdeltagande samt efter två och tre år. Att endast deltagarna med projektslut från år 2008 och 2009 ingår beror på att deltagarna ska ha haft möjlighet att ändra sin situation upp till tre år efter avslutat projektdeltagande. Det är också viktigt att ha i minnet att sambandet mellan arbetsmarknadssituationen och ESF-insatsen blir svagare ju längre tid som går.

I Figur 43 framgår det att andelen etablerade har ökat jämfört med situationen året efter avslutat projekt, från 27 procent till 32 procent efter två år och till 35 procent efter tre år. Även andelen företagare/kombinatörer har ökat, från två till fyra procent. Andelen utan arbete har minskat från 47 procent året efter projektslut till 40 procent efter tre år.

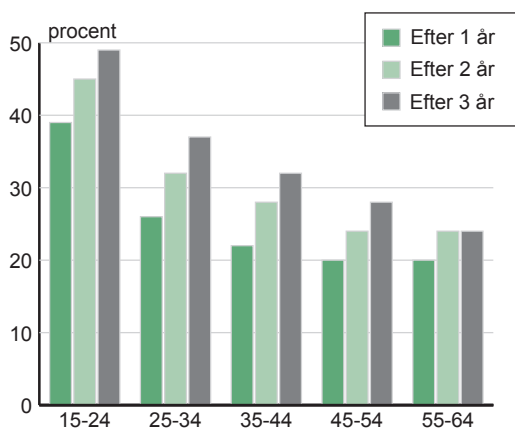
FIGUR 43. Andel deltagare 1–3 år efter avslutat projektdeltagande år 2008–2009 fördelade på etableringsgrad, PO 2.

Både andelen etablerade män och etablerade kvinnor ökade åren efter projektslut, men män låg på en högre nivå än kvinnorna. Männen gick från 31 procent året efter projektslut till 41 procent efter tre år. Motsvarande ökning för kvinnorna var från 28 procent till 37 procent (se Figur 44).

FIGUR 44. Andel etablerade deltagare 1–3 år efter avslutat projektdeltagande år 2008–2009 fördelade efter kön, PO 2.

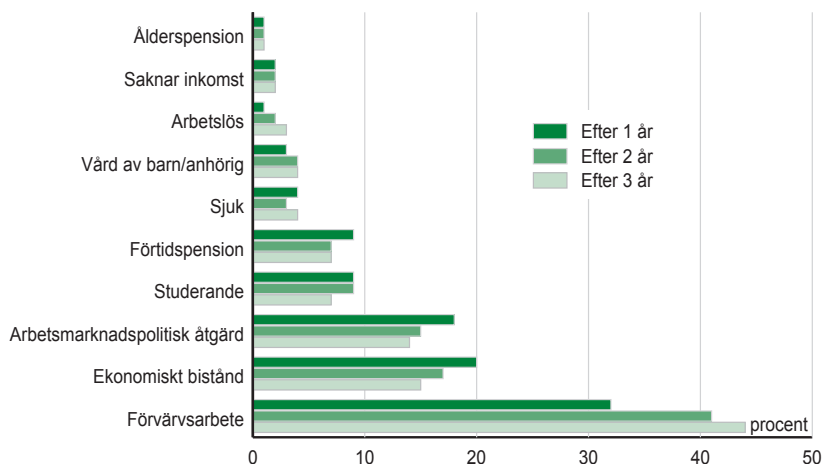
I Figur 45 framgår att i alla åldersgrupper³² sker en ökning av andelen etablerade åren efter avslutat projekt. I de yngre åldersgrupperna var ökningen runt 10 procentenheter från ett år efter till tre år efter avslutat projekt. I de äldre åldersgrupperna var ökningen inte lika stor och i gruppen 55–64 var ökningen marginell mellan två och tre år efter avslutat projekt.

FIGUR 45. Andel etablerade deltagare 1–3 år efter avslutat projektdeltagande år 2008–2009 fördelade efter ålder, PO 2.

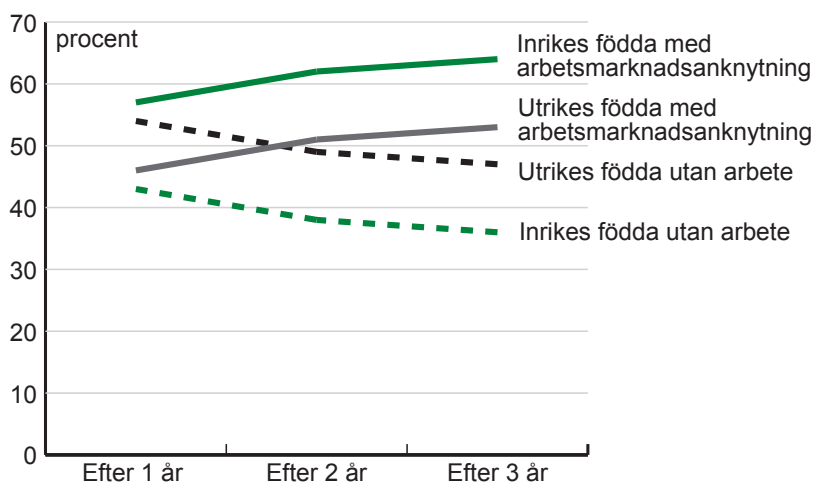
Ser man till hur många som har en anknytning till arbetsmarknaden, alltså etablerade, företagare/kombinatörer och svagt etablerade, sker det en ökning både för in- och utrikes födda efter avslutat projektdeltagande. Samtidigt minskar andelen utan arbete. Ökningen av de med en anknytning till arbetsmarknaden var ungefär detsamma i båda grupperna men de inrikes födda låg på en högre nivå under hela tidsperioden (se Figur 46).

³² Den äldsta gruppen 65+ ingår inte i tabellen då den innehåller för få individer.

FIGUR 46. Andel deltagare 1–3 år efter avslutat projektdeltagande år 2008–2009 fördelade efter födelsebakgrund, PO 2.

Att fler har blivit etablerade syns också i att andelen deltagare som har sin huvudsakliga inkomstkälla från förvärvsarbete har ökat från 32 procent året efter projektavslut till 44 procent efter tre år. Andra inkomstkällor har minskat eller varit oförändrade. Den största minskningen har skett i gruppen med ekonomiskt bistånd som har minskat från 20 procent året efter avslutat projekt till 15 procent år 2012. Detta skulle delvis kunna förklaras av att introduktionsstöd till nyanlända inte ingår i ekonomiskt bistånd från och med 2012 (se Figur 47).

FIGUR 47. Andel deltagare 1–3 år efter avslutat projektdeltagande år 2008–2009 fördelade efter huvudsaklig inkomstkälla, PO 2.

KAPITEL 4.

REFLEKTIONER OM FÖRÄNDRING GENOM ESF-PROJEKT

Under programperioden 2007–2013 har det funnits såväl processtöd som temagrupper vars uppdrag bl.a. har varit att analysera och synliggöra vad ESF-projekten leder till. Det har varit lärorikt på många sätt, men det finns en brist i konstruktionen. De arbetar enbart med pågående projekt. På så vis har vi fått veta mycket lite om vad projekten leder till några år efter de avslutades.

Denna upplaga av Socialfonden i siffror har kunnat redovisa den mest omfattande analysen hittills av individernas anknytning till arbetsmarknaden efter deras deltagande i projektet. Nu finns också en uppföljande studie av vilka organisatoriska och strukturella förändringar som 104 ESF-projekt har lett till³³. Som författare till studien kommer jag här ge några reflektioner kring dess resultat.

Men först ska jag förklara vad som i studien avses med organisatoriska och strukturella förändringar. En av svårigheterna med att uppnå just det kan nämligen vara att det är få som definierar begreppen. Det ska betonas att nedanstående definitioner togs fram för att kunna skilja olika typer av förändringar från varandra. De ska inte ses som generella definitioner. Våra respondenter var den chef som ansvarade för förändringen som hade skett, eller för projektet om ingen förändring hade uppnåtts. De fick fritt beskriva vilken förändring som åstadkommits. Därpå granskade och klassificerade vi förändringen. Förändringar som bedömdes vara beroende av enskilda eller mindre grupper kunskap eller agerande sorterades bort som individuella förändringar. De förändringar som vi var ute efter sorterades enligt:

³³ Sävenstrand, 2014. Förändring genom Socialfondsprojekt, SPeL-rapport nr 12.

Organisatorisk. Organisatorisk förändring i en verksamhet som är personoberoende. Förändringen förväntas kvarstå även om personerna försvinner och andra tar över.

Organisationssamverkan. Interorganisatorisk förändring inom och mellan verksamheter som är personoberoende. Förändringen förväntas kvarstå även om personerna försvinner och andra tar över.

Etablering. Nya strukturer i form av företag, organisationer eller föreningar lokalt, regionalt eller nationellt.

Strukturell. Förändring av hur flera befintliga organisationer inom ett geografiskt område ska interagera lokalt, regionalt eller nationellt, t.ex. genom regler, lagar, avtal, policy.

Många ESF-projekt förändrar organisationen – men bara lite

Av de 104 undersökta projekten var det 53 som åstadkom en organisatorisk förändring. Det är en betydande andel. Men vad består dessa förändringar i? Inom PO 1 är vanliga förändringar att införa nya system för verksamhetsstyrning, nya uppdrag i befintliga tjänster eller helt nya funktioner, nya kundområden och tjänster samt nya utbildningsmaterial. När det gäller nya system, tjänster, utbildningsmaterial och liknande så handlar det om förändringar som i de flesta fall är planerade att införas innan projektet startas. Projektet handlar då om att lära sig att tillämpa ett bestämt arbetssätt eller ge förutsättningar att hantera en ny kundsektor. Den bild som ges är att dessa förändringar i många fall varit av stor betydelse för arbetsplatsens utveckling, men det är inte utveckling av nya metoder med syfte att spridas. Förändringen har stor betydelse lokalt, men inte någon annanstans.

Men en av de vanligare förändringarna var inte förutbestämd. När nya uppdrag lades på en befintlig tjänst eller att nya tjänster inrättades i organisationen så är det ofta som en följd av att projektet har synliggjort ett behov som inte tas om hand i befintlig verksamhet.

Även inom PO 2 är det vanligt med tillämpning av befintliga metoder för att föra målgruppen närmare arbetsmarknaden. Nyheter kan främst ses ur ett lokalt perspektiv – de finns med säkerhet redan i liknande form någon annanstans i landet.

När det granskas närmare vad de flesta förändringarna består i kan några intressanta faktorer urskiljas. De är för det första inomorganisatoriska. Det är en organisation som förändras – inte flera. För det andra är det sällan förändringar som kräver beslut i någon styrelse utan oftare av en

enskild chef eller inget beslut alls. I linje med att många av förändringarna är relativt enkla ligger också den positiva aspekten att de kan införas utan att extra medel behöver tillskjutas. Skrivningar i det nya förslaget till socialfondsprogram öppnar tydligare för att tillämpningar är ett önskvärt resultat av projekten. Det skiljer sig något från tidigare skrivningar om nyskapande och innovativ verksamhet.

Få förändringar kräver samverkan

Av de 53 projekt som åstadkom organisatorisk förändring var det endast tolv som byggde på samverkan. Inom PO 1 handlade detta framförallt om nya nätverk som uppstod som resultat av projektet. Vi vet inget om hur betydelsefulla dessa nätverk är för den fråga de hanterar. Däremot kan sägas generellt att det krävs mycket lite av en organisation att delta i ett nätverk. Många gånger handlar det främst om lite tid för en person. Idealbilden av nätverk där det kan fungera som en "extern utvecklingsenhet" uppnås sällan och man kan fråga sig hur stort värde dessa nätverk kan tillskrivas? I PO 2 är vår förändringskategori organisationssamverkan betydligt mer komplex. Bland exemplen finns en ny samverkansmodell mellan socialtjänst, arbetsmarknadsenhet och arbetsförmedling såväl som en vägledningsmodell mellan arbetsförmedling och högskola som numer används på 23 orter över landet. Men den bestående bilden är ändå att trots att programmet sätter starkt fokus på samverkan så är det få projekt som uppnår någon betydande förändring av just samverkan. Förslaget till nytt socialfondsprogram har avsatt en större pott som nationella medel där Arbetsförmedlingen ges en tydligare roll. Det återstår att se om Arbetsförmedlingens tydligare roll handlar om genomförandet av projekt eller källa till förändring av ordinarie arbetsmarknadspolitik med fokus på samverkan.

Strukturella förändringar ställer andra krav

Bland de 104 undersökta projekten fanns sex projekt som hade uppnått strukturell förändring. Studien definierade strukturell förändring antingen som etablering av nya organisationer eller framtagande alternativt ändring av lagar, avtal, regelverk, policys som säger hur flera organisationer ska interagera. Här finns exempel på relativt avancerade förändringar som kräver ett brett engagemang från aktörer över lång tid. I tidigare versioner av denna publikation har vi tagit upp begreppet pärlbandsprojekt. Det berör fenomenet att man mellan två projekt tar hand om resultatet från projektet, tillämpar dem i ordinarie verksamhet för att därpå kanske upptäcka nya problem eller utvecklingsbehov. Många söker därför nya projekt som angriper samma fråga, men på en mer utvecklad nivå. Undersökningen

fann två sådana exempel där man för att komma fram till ett regionalt avtal mellan Arbetsförmedling, Försäkringskassa och regionen har jobbat med frågan genom såväl forskning som flera olika finansiärer under senaste decenniet. Sjukhuset som blev regionaliseringsort för läkarutbildning åstadkom inte heller dem ett sådant resultat enbart genom ett ESF-projekt utan sköt till största delen till medel själva och har givetvis arbetat med frågan under lång tid.

I andra änden av skalan ser vi också exempel på projekt som inte har åstadkommit någon förändring. Tre av dem är sådana som har fått nya projektmedel i direkt anslutning till det första projektet. I dessa fall är det påfallande hur oförmögna respondenterna har varit att säga något om resultat av projekt 1. De hänvisar enbart till att det har tagits omhand av projekt 2. Detta ligger i linje med vår tes att kontinuerlig extern finansiering minskar incitamenten att integrera resultat i ordinarie verksamhet. Pärlandsprojekt med mellanperioder utan extern finansiering stärker möjligheten att ta hand om resultat, låta dem tillämpas och mogna och i senare skeden eventuellt ta utvecklingen till nästa nivå via ett nytt projekt. Reprisprojekt med kontinuerlig extern finansiering skapar beroende av finansiären och kreativiteten riktas mot att argumentera för nya medel snarare än att lösa problemet. Denna aspekt är inget som tydligt styrs av det nationella programmet. Snarare är det upp till regionernas ESF-personal och strukturfondspartnerskap att utlysa medel och prioritera projekt som stärker incitamenten att arbeta för långsiktiga förändringar. Det är inte så att förra programperiodens utlysningar har saknat skrivningar om dessa aspekter. Men steget är långt från en skrivning till att något förverkligas och frågan är vad berörda aktörer tänker göra mer för att medlen ska användas smartare?

Ett brett program bör inte stöpa alla projekt i samma form

Den övergripande bilden av de förändringar som projekten uppnått visar också ett mönster vad gäller vägen fram till förändringen. Vi har inte studerat deras processer, men det är uppenbart att de har olika utgångspunkter med skilda förutsättningar. Några av processerna kallar vi utvecklingsprojekt – de som utvecklat något nytt som lösning på problemet, ofta i samverkan med flera aktörer i en utforskande process. Vidare finns vad vi kallar tillämpningsprojekt – de som anpassar befintliga metoder för att möta ett behov, nästan alltid i en enskild verksamhet. Slutligen finns det produktionsprojekten som utgår från ett tydligt avgränsat behov där en tillfällig satsning på kompetenshöjning räcker för att möta behovet.

Beskrivningen av dessa projekttyper är intressant vid en diskussion om vilka krav som ska ställas på projekt och vilket stöd de kan behöva. Ett exempel där behoven skiljer sig kraftigt åt mellan dessa projekttyper är utvärdering. Jag menar att det är överflödigt att för produktionsprojekt ställa krav på utvärdering eftersom utgångspunkten inte är att lära eller sprida, bara utföra. Däremot kan en lärande utvärdering med processtödjande funktion ha stort värde för resultatet i samverkansprojekt med mål att hitta lokala lösningar som många gånger bygger på att utveckla hållbara relationer. Projekt som har mer utforskande karaktär kan i sin tur behöva en utvärdering som jämför och värderar olika metoder och angreppssätt för att komma fram till vad som är bäst.

Det är givetvis inte svart eller vitt. Exempelen ovan är för att illustrera att kraven tidigare har varit desamma för alla typer av projekt, men om såväl krav som stöd anpassas mer till den process som projekten i en viss utlysning kan förväntas kräva så kan resultaten bli mer kraftfulla.

En intressant hybrid med särskilda behov är intermediärprojekten. Ta till exempel projekt som samordnar kompetensutveckling för privata företag. Projektägare är ofta ett kommunalt lärcentrum, näringslivsenhet, ett regionförbund eller en näringslivsorganisation. För projektägaren är projektet oftast ett produktionsprojekt där fokus ligger på att genomföra utbildningar på ett så bra sätt som möjligt. För de deltagande företagen däremot ses projektet snarare som ett tillämpningsprojekt där bestämda system och arbetssätt ska införas. I några fall förekommer också att projektägaren ser det mer som ett utvecklingsprojekt med ambitionen att etablera sin samordnande roll permanent. I takt med att större och mer sammanhållna projekt efterfrågas har intermediärerna blivit vanliga. I vår studie var det en fjärdedel av projekten som svarade att förändringar genom projektet huvudsakligen skulle ske i andra organisationer än den projektägande. Dessa typer av projekt kan således ha speciella förutsättningar vilket också genomförandeorganisationen kan behöva ta hänsyn till.

Det nationella programmet 2014–2020 sätter ramarna och jag kan inte se att det finns hinder för den ökade flexibilitet som beskrivs ovan. Däremot ställer det krav på genomförandeorganisationens arbetssätt framöver. Det behövs för det första mer riktade utlysningar där en specifik utlysning kanske möjliggör för en viss projekttyp. Det behövs vidare en grundläggande förståelse för projekttypernas behov för att på bästa sätt kunna stödja deras utvecklingsarbete. Även om vi ännu inte vet vad som läggs i förvaltningsmyndighetens valda metod Result Based Management (RBM) så borde ovanstående tankar ligga i linje med ett större fokus på projektens resultat.

KAPITEL 5.

UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING

PROGRAMPERIODEN 2014–2020

Mot bakgrund av snävare budgetramar och mer uppmärksamhet på vad såväl Socialfonden som övriga EU-fonder gör för nytta, behöver tillgängliga resurser användas på ett mer effektivt sätt. Detta innebär ökade krav på att redovisa resultat av Socialfondens insatser. För uppföljningen har detta tagit sig uttryck i en betydligt mer ambitiös uppsättning av gemensamma indikatorer och för utvärderingen i ökade krav på effektutvärdering.

Uppföljning

Av Socialfondsförordningen (EU 1304/2013) framgår de gemensamma indikatorer som samtliga medlemsländer ska rapportera till Kommissionen. Indikatorerna delas upp i tre kategorier:

- Aktivitetsindikatorer som beskriver deltagare och organisationer som tar del av insatserna
- Omedelbara resultatindikatorer som redovisar förändringar för deltagarna inom en månad efter avslutad insats
- Långsiktiga resultatindikatorer som redovisar situationen för deltagarna sex månader efter avslutad insats

Det indikatorsystem som introducerades under programperioden 2007–2013 innebär att projekten rapporterar deltagarnas personnummer till SCB som sedan matchar dessa mot relevanta register och tar fram de indikatorer som ska redovisas.

Denna organisering är, enligt ESF-rådet, mera effektivt än andra tänkbara alternativ, till exempel att projekten själva rapporterar färdiga indikatorer direkt till ESF-rådet.

I den jämförelsen har det nuvarande systemet fyra stora fördelar genom att det medför:

- Minskad administrativ börda för projekten
- Skydd av deltagarnas personliga integritet

- Kvalitetssäkring av redovisade indikatorer
- Relativt låg kostnad för uppföljning och utvärdering

Med hänvisning till tidigare framförd kritik av Riksrevisionen avseende detta system³⁴ kan nämnas att kritiken främst riktades mot samordningen med andra krav på rapporteringar och skyldigheter att hålla register över deltagarna. Det kan även nämnas att ESF-rådet avser utveckla mallar som projekten kan använda så att de inte behöver registrera uppgifter mer än en gång. Arbetsbesparingen förklaras av registerkopplingen i systemet som innebär att ett mycket begränsat antal uppgifter måste rapporteras. Att helt komma ifrån att uppgifter om deltagarna måste skickas till både ESF-rådet och SCB är inte möjligt eftersom inte ESF-rådet har det lagstöd som krävs för att hantera statistikuppgifter på individnivå.

Rapportering av personnummer innebär ett större skydd för deltagarnas personliga integritet, då alternativet är att projekten själva skulle samla in en stor mängd information om sina deltagare som sedan skulle levereras till ESF-rådet. Ett sådant arbetssätt skulle innebära risker att information om deltagarnas bakgrund och nuvarande förhållanden skulle kunna spridas vilket inte kan ske i nuvarande system.

En viktig fördel med systemet är att de uppgifter som tas fram om deltagarna är av jämförbar kvalitet som de nationella registren de hämtas ifrån och denna kvalitet går också att redovisa på ett icke-normativt sätt. Skulle projekten hämta uppgifterna från deltagarna skulle det inte vara möjligt att bedöma kvaliteten i redovisningen. Registerkopplingen ger dessutom möjlighet att följa deltagarna över tid vilket bland annat gjorts i programutvärderingen och i kapitel 3 i denna rapport. Denna form av uppföljning möjliggör analys och bedömning av socialfondens insatser.

De långsiktiga resultatindikatorerna i socialfondsprogrammet är en särskild utmaning. Där kommer uppgifterna att behöva samlas in via enkäter från ett urval av deltagare sex månader efter avslutat projektdeltagande. ESF-rådet har under programperioden 2007–2013 vid två tillfällen genomfört enkätundersökningar och vid bägge tillfällena har det varit så låga svarsfrekvenser att resultaten inte gick att använda för att generalisera till samtliga deltagare. För att kunna höja svarsfrekvensen planerar ESF-rådet att deltagarna ska få besvara en avslutsenkät där de får information om att de kan bli utvalda att svara på frågor om sex månader samt lämna e-postadress så att datainsamlingen kan ske via till exempel e-post, istället för de betydligt dyrare postenkäterna.

³⁴ Riksrevisionen. Mer att förenkla RiR 2012:22.

Även om systemet i stort fungerar mycket bra finns det områden som behöver förbättras. Ovan har nämnts att samordningen med andra deltagarrapporteringar och register behöver förbättras. Ett annat område som behöver förbättras är informationen till projektägarna om rapporteringen. Detta inkluderar inte minst hur de själva kan använda indikatorerna för att följa upp, styra och redovisa resultat från projektet. I en förbättrad information ligger även att sprida indikatorerna bredare. ESF-rådet arbetar på en modell för att göra dem allmänt tillgängliga på internet på projektnivå.

Utvärdering

I den nya programperioden har ESF-rådet ambitionen att tillämpa ett resultatbaserat arbetssätt i hela genomförandeorganisationen. Utgångspunkten för ett sådant arbetssätt är alltid att försöka fånga de långsiktiga och mätbara effekterna. Det kan vara såväl förväntade som icke förväntade effekter som är viktiga att fånga när det gäller utvecklingsprojekt. Utvärdering och uppföljning är viktiga instrument för att kunna styra programverksamheten mot hållbara resultat.

I syfte att främja möjligheterna till lärande, och mot bakgrund av erfarenheter från föregående programperiod, har ESF-rådet ambitionen att tydligare fokusera utlysningar på avgränsade mål och utvecklingsstrategier med utgångspunkt i de regionala handlingsplanerna istället för att öppna upp för generella insatser. Genom att flera projekt inom en utlysning arbetar med likartade problem ökar sannolikheten att någon typ av insats fungerar bättre och att det är möjligt att identifiera vilken insats med hjälp av uppföljning och utvärdering. Med avgränsade utlysningar förstärks även förutsättningarna att skapa ett ömsesidigt lärande mellan projekt som arbetar med likartade problembilder.

En av de viktigaste utgångspunkterna för utformningen av lärandesystemet är vilken typ av kunskapsbehov som finns på olika nivåer. Under föregående programperiod var det framförallt de enskilda projekten på operativ nivå som hade nytta av genomförda utvärderingar. En viktig del för utformningen av utvärderingen under den nya programperioden är därför att utgå från de specifika kunskapsbehov som olika aktörer har, från projektledare till programförvaltare. Detta innebär att utvärderingarna ska bidra med olika svar på olika nivåer. En projektägare har till exempel inte samma kunskapsbehov som programförvaltaren.

Vad gäller utvärderingarnas inriktning finns i den nya programperioden ett större fokus på effekter än vad som var fallet under föregående programperiod. Det innebär emellertid inte att den lärande utvärderingen ska försvinna. Den lärande utvärderingen som utvecklades under förra pro-

gramperioden ska användas och utvecklas vidare även fortsättningsvis. EU-kommissionen har uttalat att det ska vara mer evidens i utvärderingen av hur insatser bidrar till de övergripande målen. Det finns tre aspekter på detta som beror på när resultatet av utvärderingen ska användas. För det första ska utvärdering ge vägledning i planeringen av insatserna om de är meningsfulla och realistiska. För det andra ska utvärdering fungera som underlag till styrning av pågående projekt. För det tredje ska utvärdering kunna ge legitimitet för verksamheten genom att i efterhand påvisa resultat och effekter.

En egenskap i socialfonden som utgör en utgångspunkt för utformningen av utvärderingsansatsen är bredden av mål, målgrupper och möjliga insatstyper. Utvärderingssystemet måste därför utformas på ett sådant sätt som möjliggör utvärdering av ett till innehållet heterogent program med många mål och insatsområden. ESF-rådet menar att olika typer av angreppssätt kräver olika mål och insatstyper. Som ett exempel har ett metodutvecklingsprojekt behov av en annan typ av utvärdering än tillämpningsprojekt.

En tumregel gällande metoder för effektutvärdering är att både frågan om vad som har hänt (dvs resultat/effekter) och vilka faktorer eller mekanismer som drivit resultat ska kunna besvaras. Detta innebär att utvärderingen bör ta sin utgångspunkt i en förändringslogik för den insats som ska utvärderas, oavsett om det är på projekt- eller utlysningssnivå. Teoribaserad utvärdering bygger på att testa en kausal modell för den insats som ska utvärderas. Hur förändringsteorin testas beror på vad som är möjligt: genom experimentella eller kvasiexperimentella upplägg som använder en kontroll- eller jämförelsegrupp eller genom upplägg utan jämförelsegrupp som bygger på olika typer av processpårvning eller genom en kombination av metoder med och utan experiment. Utvärderingar av komplexa program som Socialfonden behöver utnyttja en bred palett av metoder och datakällor.

Utöver att utvärderingen tar sikte på konkreta kunskapsbehov är det minst lika viktigt att säkerställa att det finns processer för systematisk återföring av påvisade resultat. För att lära från utvecklingsprojekt och program räcker det inte med att försöka nå enskilda individer. Det behövs ett mer systematiskt och sammanhållet deltagande i olika fora för att gjorda erfarenheter och upparbetade kunskaper inte bara ska försvinna när program eller projekt är avslutade. För det första måste det finnas en vilja att verkligen nå ut, inte bara tillgängliggöra resultaten från projekt och program. Vidare måste det finnas miljöer som vill ta emot erfarenheter och använda och förädla nyvunna kunskaper.

BILAGA 1.

FAKTA OM STATISTIKEN

Uppgifterna som ligger till grund för rapporteringen i kapitel 2 och 3 baseras dels på underlag från svenska ESF-rådet och dels på uppgifter som redan finns i olika register hos Statistiska centralbyrån (SCB).

ESF-rådet handlägger och beslutar om stöd till olika projekt. När beslut om att medel beviljats för ett genomförandeprojekt ska varje projektägare registrera och rapportera uppgifter om projektet och samtliga deltagare. De registrerade uppgifterna används för att ta fram kvartalsvisa och årliga indikatorer som rapporteras till bland annat regeringen och Europeiska Kommissionen. Det är också dessa uppgifter som använts för att skapa den population som den här rapporten bygger på.

Definitioner och förklaringar

Populationen består av samtliga individer som deltar eller har deltagit i Socialfondens genomförandeprojekt inom programområde 1 och programområde 2 från starten 2008 t.o.m. 31 mars 2014.

Det finns ett antal personer i populationen för vilka det saknas uppgifter om kön. Det är:

- 853 personer i programområde 1
- 5 799 personer i programområde 2

Anledningen till att det i vissa fall saknas uppgifter beror på att de angivna personnumren inte har gått att hitta i SCB:s Register över totalbefolkningen (RTB). Antingen kan det vara så att de som har angett personnumren på något sätt skrivit fel eller att personen inte är folkbokförd i Sverige. Det kan också finnas med personer med som av en eller annan anledning har skyddad identitet.

Definitioner

Dominans: Kvinno-, mans-, ålders- och ungdomsdominans uppstår då minst 75 procent av deltagarna uppfyller ett visst kriterium.

Förvärvsinkomst och arbetsrelaterade ersättningar: Består av summa kontant bruttolön, inkomst av aktiv näringsverksamhet, sjukpenning, havande-

skapspenning, smittbärrpenning, sjuklönegaranti, skattepliktig arbets-skadeersättning, föräldrapenning vid barns födelse eller adoption, tillfällig föräldrapenning för vård av barn, närståendepenning och rehabiliterings-ersättning,

Region: Följer indelningen enligt NUTS 2 (riksområden).

Utbildningsnivå: Anger nivån på respektive individs högsta formella utbildning, i detta fall den högsta utbildningsnivån för start i projektet eller senast tillgängliga information. Uppgifterna över utbildningsnivå redovisas enligt utbildningsklassificeringen SUN 2000. Jämförelser med riket görs för PO 1 med uppgifter från Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS, avseende år 2012 för förvärvsarbetande i åldersgruppen 25–64 år. Detta för att få en jämförelsegrupp som liknar den för PO 1.

För PO 2 har jämförelser med riket gjorts med uppgifter från registret om Befolkningens utbildning avseende 2013. Här består jämförelsegruppen av personer i åldrarna 16–74 år. För PO 2 görs också jämförelser med ej förvärvsarbetande enligt den Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS, för detta används uppgifter avseende 2012.

Utländsk bakgrund: Hit räknas personer som är antingen utrikes födda eller inrikes födda med två utrikes födda föräldrar.

Ålder: Deltagarna har klassificerats efter den ålder de hade vid projektstart.

Etablering: För att ta fram uppgift om en individs etablering enligt Registerbaserad aktivitetsstatistik, RAKS, används uppgifter om kön, ålder och utbildning för att skapa grupper som används vid klassificering av etableringsgrad. För att en individ ska vara etablerad ska årsinkomsten överstiga 60 procent av medianinkomsten för den delgrupp inom respektive grupp som har lägst utbildningsnivå.

Huvudsaklig inkomstkälla: En individ klassificeras in under en huvudsaklig inkomstkälla under året utifrån inkomster från bl.a. förvärvsarbete, studier, arbetslöshet, sjuk- och aktivitetsersättning. Den inkomstkälla som står för den högsta andelen av det totala beloppet utgör en individs huvudsakliga inkomstkäll.

Källor

Förutom ESF-rådets egna uppgifter om deltagarna har nedanstående register vid SCB använts:

- Befolkningens utbildning – uppgift om högsta utbildningsnivå
- LISA (Longitudinell Integrationsdatabas för Sjukförsäkrings- och Arbetsmarknadsstudier) – förvärvsinkomst
- RTB (Registret över totalbefolkningen) – personnummer, kön, ut-

ländsk/svensk bakgrund, födelseland, folkbokföringskommun

- RAMS (Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik) – kontrolluppgifter, uppgifter om vilket arbetsställe en person jobbar på, arbetsställets bransch, sektorskod
- Yrkesregistret – yrke enligt SSYK1
- RAKS (Registerbaserad aktivitetsstatistik)³⁵ – etablering till arbetsmarknaden, huvudsaklig inkomstkälla

Förutom SCB:s egna register har uppgifter också hämtats från:

- Arbetsförmedlingen – uppgifter hämtade från tabellen ”Arbetslösa och i program, andelar av befolkningen”
- Transfereringsstatistiken (uppdrag från Finansdepartementet) – uppgift om deltagarnas aktivitet före och efter projektstart

³⁵ RAKS är en sammanställning och vidareutveckling av variabler som redan finns i LISA-databasen där målsättningen är att beskriva en individs totala försörjning (de största inkomstblocken) och anknytning till arbetsmarknaden med helåret som referensperiod.

BILAGA 2.

KVANTIFIERADE MÅL OCH INDIKATORER FÖR SOCIALFONDSPROGRAMMET

Socialfondsprogrammets indikatorer rapporteras till regeringen tre gånger om året. Du hittar den senaste rapporteringen på www.esf.se/deltagare.

Kvantifierade mål programområde 1

1. a. Minst 205 000 sysselsatta individer ska få del av kompetensutveckling, exklusive de individer som omfattas av kvantifierat mål 2 och 3 nedan.
b. Minst 75 procent av projekt med stöd i förprojekteringsfas ska gå vidare till genomförandefas.
2. Antal individer som deltagit i projekt för att öka kunskapen om hur diskriminering kan motverkas och likabehandling främjas ska uppgå till minst 20 000.
3. Antal individer som deltagit i projekt för att förhindra långtids-sjukskrivningar ska uppgå till minst 15 000.

De kvantifierade mål som redovisas nedan baseras på regeringens förslag som Kommissionen noterat.

Indikatorer programområde 1

Resultat- och effektindikatorer

Samtliga indikatorer ska, där så är möjligt, vara könsuppdelade.

1. Antal deltagare som upplever att kompetensutvecklingsinsatsen resulterat i att vederbörande:
 - a. givits förutsättningar att ta sig an fördjupade arbetsuppgifter eller bredda sitt arbetsområde.
 - b. har fått fördjupade eller breddade arbetsuppgifter.
2. Antal deltagande arbetsställen som upplever att kompetensutvecklingsinsatsen resulterat i att arbetsplatsen:

- a. präglas av fördjupade kunskaper inom nuvarande arbetsområden.
 - b. har breddat sin verksamhet, vilket kommer att leda/har lett till ett behov av att få nya eller förändrade arbetsuppgifter utförda.
3. Antal deltagande arbetsställen som upplever efter avslutat projekt att de står bättre rustade för att förhindra långtidssjukskrivningar.
 4. Antal deltagande arbetsställen som upplever efter avslutat projekt att arbetsplatsen har fått en ökad kunskap om hur diskriminering motverkas och likabehandling främjas.

Finansiella och fysiska indikatorer

Samtliga indikatorer ska, där så är möjligt, vara könsupplade.

1. Antal arbetsställen som påbörjat deltagande i projekt i programmet, per år och totalt, fördelade på antal anställda, bransch och arbetsmarknadssektor.
2. Antal individer som påbörjat deltagande i projekt i programmet, per år och totalt, uppdelat på åldersgrupperna 16–24 år, 55–64 år samt övriga.
3. Antal egenföretagare som påbörjat deltagande i projekt i programmet, per år och totalt.
4. Genomsnittligt utbetalat stöd per deltagande arbetsställe, fördelat på ESF-stöd och nationell medfinansiering.
5. Genomsnittligt utbetalt ESF-stöd samt nationell medfinansiering per deltagare fördelat mellan förprojektering och genomförande.
6. Antal deltagartimmar per projekt.
7. Antal deltagare i projekt med inriktning på de olika diskrimineringsgrunderna.
8. Antal projekt som gått från förprojekteringsfas till genomförandefas med stöd från Socialfonden.
9. Antal deltagare i projekt med inriktning på att förebygga långtidssjukskrivningar.

Kvantifierade mål programområde 2

1. Minst 75 000 deltagare. Varav minst 15 000 utrikes födda, 15 000 unga och 10 000 långtidssjukskrivna.
2. Andelen deltagare, som efter avslutat projekt har fått jobb eller upplever att deras möjligheter att få jobb har ökat, ska uppgå till minst 70 procent.
3. Andelen deltagare i arbete, 90 dagar efter avslutat projekt ska vara minst 10 procentenheter högre än det viktade genomsnittliga resultatet för Särskilt anställningsstöd och Förberedande utbildning, (eller annan reguljär åtgärd för motsvarande målgrupp) uppdelat för respektive år samt för hela programperioden.

Indikatorer programområde 2

Resultat- och effektindikatorer

Samtliga indikatorer ska, där så är möjligt, vara könsuppdelade.

1. Antal deltagare som 90 dagar efter avslutat projekt är i arbete. Deltagare i åldersgruppen 16–24 år, utrikes födda samt långtidssjukskrivna särredovisas.
2. Antal deltagare som 90 dagar efter avslutat projekt är i reguljär utbildning. Deltagare i åldersgruppen 16–24 år, utrikes födda samt långtidssjukskrivna särredovisas.
3. Antal deltagare som 90 dagar efter avslutat projekt har gått till annan arbetsmarknadspolitisk aktivitet. Deltagare i åldersgruppen 16–24 år samt utrikes födda särredovisas.
4. Antal deltagare som upplever att möjligheterna att få arbete efter avslutat projekt ökat. Deltagare i åldersgruppen 16–24 år, utrikes födda samt långtidssjukskrivna särredovisas.

Finansiella och fysiska indikatorer

Samtliga indikatorer ska, där så är möjligt, vara könsuppdelade.

1. Antal deltagare som påbörjat projektdeltagande, fördelat på de olika målgrupperna
2. Antal individer som påbörjat deltagande, per år och totalt, uppdelat på åldersgrupperna 16–24 år, 55–64 år samt övriga.
3. Utbetalat stöd samt verifierad medfinansiering per projekt.

4. Antal utrikes födda deltagare.
5. Antal deltagare med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga.
6. Antal deltagartimmar per projekt.

SOCIALFONDEN I SIFFROR 2014

Europeiska socialfonden är en omfattande satsning på kompetensutveckling till anställda och stöd till dem som står utanför arbetsmarknaden.

Totalt handlar det om 12 miljarder kronor under sju år. Vad alla dessa projekt har lett till vill nog många veta.

Denna rapport, som både bygger på statistik och praktiska exempel, försöker besvara följande frågor:

- Hur många projekt handlar det om och hur många individer har deltagit?
- Har satsningen nått ut till rätt grupper?
- Hur har det gått för deltagarna?
- Vilka långsiktiga effekter kan man se av projekt från början av programperioden?

I en avslutande del blickar Svenska ESF-rådet framåt och beskriver hur systemet för uppföljning och utvärdering ska ordnas under programperioden 2014–2020 så att redovisningen av Socialfondens resultat ytterligare kan förbättras.